МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет. Арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Министрий Советан орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

№ 39 (2891). | Шинарди, 31 март, 1964 шу. | Мах 2 кеп.

Бурув тохар — мехкдаьтта даккхар дукха лоаттабеча къовсама хьалхара дакъа

☆ ☆ ☆

ХЬАДУВЛА ЯХЬ ЛАЦ ВАЙ, БАКИНСКИ ДОТТАГIИЙ!

Вай мехка химически промышленность сиха дегIайоалаар — парте Центральни Комитета декабрьски (1963 шера) Пленумо советски халкъа хьалхашка оттадаьча лоархIамегIарча декхарех цаI. ХIаьта химически производствашн балалца — мехкдаьттацеи газацеи — йиэзе Iалашъяра сихагIа бурув а тохаш скважинаш яха, мехкдаьтта доалла керда моттигаш сихагIо гучаяха еза. Iаьржача дошох йиэзе я Кавказа лаьттан чепаш. Тохкам берий декхар — лоацчеча ханашка лаьттанна кIелхерча газаша тIаккхачера цар чура рузкъаш халкъа боахамга дахийтари.

Баькъуй промысловикаш, бурув тохар — из мехкдаьтта даккхар дукха лоаттабеча къовсама хьалхара юхьиг я цар яхача хана. ХIаьта тханнига, Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта лохаш керда аьккха хIара скважина диз боло кIелхи тохаш я. Мехкдаьттеи газеи тIеадика да, цхьаккхе тайна ихи хIема, юкъе да уош. Кхи дикагIа фу хургда химически промышленноста?

Тха бригада, хоьш ма дарра, Советски Союзе эггара хьалха тохкама 5.500 метр кIоарга бурув а теха «Грознефтеразведка» «Галюгаевски-1» яха скважина яьккхар. Йоккхий халояш дийсьелар цаьгъа тIа, цхьабакъда, коллектив, уж эша а яь, проекти белгалоига кхьачар. Тхона из мишта нарагIдьнвад долча бесса дийцар вена йоазон тIа.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо 20 сага Сийлен грамоташ еннай. Дукха из йоаццаш профсоюза группемо коммунистически къахьегама бригада яха сий дола цIи елар коллективана. Из дика хетар деш а, цхьабакъда, дукххача хIамашта практически гIулакхашца жоп дала декхарийла веш а да.

«Грозненский рабочий» газета тIара оаха йийшай «Вышка» тIара хьатIаязъяь «Азизбековнефть» яхача бурув деттача контора мастера Г. Булавина статья. Цу тIара хайра тхона оаш, деза новкъостий, тхоай опыт Iомаелга. Иштта хайра тхона 7.000 метр кIоарга скважин яккха кийчлуш шо долга а. Из оаха цаккхачул цаIи яхи километр кIоаргагIа я. Тхо дог тийша да шраашта хьалхашка оттадаь декхар оаш кхоачашдергхилдарах: говзал, хьинар, низ, къахьега лоаш хилар кхычахьара тIада дезаш дац цо, цаныкаш кхоачамболлаш я, кадраш квалификации йоккха йолаш я шуй. Дикача гIулакха тIехь аьттув балба шун!

Грозненцийи бакинцийи — мехкдаьттахой воккхагIа волча веший — дукха хана деза хьайоагIаш традиция я вIаши доттагIал леладеш, хьалловцаш, гIо-новкъостал деш. Азербайджански турбопрокатни заводо хIана а кхухьийт тхона скважина чу яхийтара а тIоаннашта тохкам бара а хилаяна ертйоаца обсадни турбаш. Бакура хьаккхуха тхона оборудовании механизмаш. Цуная дег тIара баркал оал оаха.

Колонна чухийцачул тIехьагIа «Галюгаевски-2» яха керда скважина йоаккхаргъя тха бригада, цхьабакъда, хIана йоаккхар 6.000 метр кIоарга хургья. Оаха гIишлонхоштеи монтажникаштеи новкъостал дергда вышка хьалъеча, техника кIишагIйоллаче, долла хIама дика вIаштIехьдалийтаре, хIаьта болх дукххача бетташка бе безаргболаш ма бий. Коллектива собране массава раьза а волаш шуца яхь йолае лаьрхIад оаха, доттагIий-бакинцаш. Тхона чIоагIа хьаштдолаш да оаш болх мишта бу, оаш юкъе ткъухьараш малагIа прогрессивни методаш я хар.

Тхона дика а хьаIомадо мегаргдола а хIамаш дукха хезад новкъостий Ага Далаш Кербалай оглы, Г. Булавин, шуи бригадай гIулакхий хьакъехьа. ТIаккха хьадувла, иншаш дист вай хIаьта, йоккхача кIоаргаленашкера мехкдаьтта цеция карасрзаир дукха лоаттабеча къовсаме.

Яхь чIоагIа а дика а хилийтар дукха вай вIашагIдеттадалар лов тхона — тIаийцача декхарашта тохкам бара, опыти цахи бокъонца бовзара, хьалха мел латтар, прогрессивни мел дар юкъе мишта кхухь дикагIа хара кхаь бетта е ах шера цкъа вIаши хьал-Iо ахар. Хьадувла, цхьаца Iомае вай тIехкIоарга скважинаш ийса яхара говзал. Яхь мишта дел наха дIадувцаргда газеташка гIолла. Цо, шеко йоацаш, йиш хулийтаргья укх шера а ворхI шера а планаш хана хьалха кхоачашъе.

Майрра чутIерта йоккхийча кIоаргаленашка! СихагIа шрача лаьттан тIоаннашка чу а укаш, перспективни майдаш дукхагIа кийчъергья вай промышленни мехкдаьтта дахара. Хьинар ца кходеш къахьегарца воашта могаш дола дакъа лоацаргда вай химически индустри чIоагIа дегIайоалвеча юкъе. Шутара жоп дарга хьежаш да тхо, деза доттагIий.

«Грознефть» объединене «Грознефтеразведка» треста коммунистически къахьегама бригада цIерах: бурув тохара мастер М. М. ПОПОВ; профсоюза цехкома председатель, бурув деттачун гIоьча В. И. РЕБРОВ; бурув деттараш Л. Я. БУЧНЕВ, Н. А. СТРОГАНОВ; бурув деттачун гIоьча И. ИСМАИЛОВ; моторист И. И. ШЕВЧЕНКО.

г. Грозный.
Нохч-ГIалгIай АССР.

В. Первицке методах хьалкхеергья хьажкIаш

ГIоргаьннача Кубанерча механизатора В. Первицке методах хьажкIаш хьалкхеярах дувца КПСС обкоме совещане гулбенна хилар вай республикера хьажкIаш долаераш. Хьалхашка латтача декхарех хьажкIаш хьалкхеярах йолча кердача технологех дийцар цар. ХIара гектар лаьтта тIера дукхагIа алати баьца дааргаш, кхийола культураш кхар керттера декхар долга белгалдаьккхар укказа. Продукци дукхагIа яккхарал совгIа цунга дIалодар кIеаига хилийта а деза. Из кхоачашдаре производствана юкъе дукхагIа йоалае еза комплексни механизаци, бизза пайда эца беза цимех. ВIаштIехьдаккха деза деррига балхаш техникаца деига, новаторий опыт шерагIа йоаржаелга, хьувкъам хьебара тIагIертта къовсам лоаттабелга, кхидарий а.

В. Первицке опыташ, хьажкIаш хьалкхеэра цо Iомаяьча кердача технологех доклад йир юрта боахама министра заместителя нов. Федотова.

— Кхо механизатор мара дац В. Первицке кулгаллеча звено чувоагIаш, хIаьта а 445 гектара тIа хьажкIаш хьалкхию цар. ХIара сага 148 гектар лаьтта кхоач, Iалаьмате дукха къахьега деза цу тIа. Баькъда, деррига балхаш техникаца дарах шоай доалахьарча техникех бизза пайда эцарах, керда технологи дика йоаллаш цхьанах вIаштIехьдаьккхад В. Первицке кулгаллеча звено коллектива хIара гектара тIара 51,6 центнер хьажкIаш хьалкхеэ. ХIаьта звено хIара члено 7631 центнер хьажкIаш яьхай, хIара центнер хьажкIаш хьалкхеэра 8 минут мара ха йоаьяц. Центнер продукци яккхарга дIадаккхар 20 кепиг мара а дац. Гектара дика хьокхамаш да уж. Цу тайпара къахьега деза вай республикерча хьажкIаш лелаераша а.

Нохч-ГIалгIайче совхоза эггара дукхагIа толамаш даьха хьажкIаш лелаер ва Кодзоев Бахьаудди. ДIаддахача шера хIара гектара тIара 67,5 центнер хьажкIаш хьалкхеэй цуя звено. В. Первицке кулгаллеча звено цхьаь гектара тIара хьакхачул дукхагIа я уж. Цхьабакъда, Бахьауддина звенос

яьха хьажкIаш барбIаяза хIанигагIа я В. Первицке звено яьхачарал. ХIаьта хIара центнер хьажкIаш яхарга 70,7 кепиг дIадахийтад, 2 сахьат совгIа ха йоаьяй, кулг-кара болх баьраш а лаьрхIача 14 саг хиннав Бахьауддина звеноца. В. Первицке звеноца кхоъ мара воацаче. Из да хьувкъам дарегIа а дукхагIа а бакхдара Iаткъар. Нагахьа сенна В. Первицке методах болх белга вIаштIехьлоаккхе хургдац уж кхоачамбоацараш.

В. Первицке методах болх беш хьажкIий лакха хьувкъам хьалкхебара низи хьинари цо кхоадаш къахьега шоаш кийча хилар белгалдоаккхаш къамаьлаш дир дукххача механизаторша:

— 20 шу да аз хьажкIаш кхеваш болх бу,— аьлар республика заслуженни механизатора I.-С. Зармаева. — 1960 шерага кхаччалца кулгашца болх беш хьалкхеяьй хьажкIаш аз кулгаллеча звеноса. Шерра-шера хьажкIий лакха хьувкъам хьалкхебе вIаштIехьдоал тха. ХьажкIаш кулг-кара хьалкхеэш хилча ва пайдине ца хилар кьахьокх опыто. ХIана аьлча, центнер хьувкъам баккхарга дIадодар сов дукха хул. Ер дикьалгIа шу да тха звено механизированни йола. ХIана хьажкIаш хьалкхеергa дIадодар массехказа лохденнад, хIаьта хьалхагIа звенос 20 гектар лелаеш хиннале хIана 200 гектара тIа хьалкхею хьажкIаш, иштта кхыйола культураш а я звенос лелаеш.

В. Первицке методах хьажкIаш хьалкхеэра эшаш йола техника еннай тха звеноча. хIаьта тхоай участок дика кийчъяьй оаха. ХIара гектара тIа 14—15 тонн шердаьнна кходиллад, гурахьа оахача хана минеральни удобренеш тайсяй. Тхо шех дац укх шера хIара гектара тIара 80 центнер фуаллъьмa хьажкIаш оахош тувцаргашларах.

Нов. Зармаев социалистически яхье вийхар Наьсарен производственни управлене «Октябра 40 шу» яхача совхоза хьажкIаш лелаеча Алиханов Джабраила.

— ХIара гектара тIа 65 центнер хьажкIаш хьалкхее социалистически декхараш тIаийцадар тха звенос, хIаьта хьоца яхье доалаш оаха хувц тхоай декхараш, хIара гектара тIа 80 центнер хьажкIаш хьалкхее дош лу оаха, аьлар нов. Алиханова. Цуя къамаьла раьза хиина тIоараш техар совещане гулбеннараша.

Кхы дукххача механизатораща къамаьлаш дир укказа. ХьажкIаш хьалкхеэра шоаш яь кийчонаш, шоай торонаш, шоашта эшараш белгалдаьхар цар. Гучадаьлар цхьайолча звеношка хIана а технологически карташ оттадаьза а техника ца тоъаш а хилар. Дика пайда баьлар хьажкIаш лелаераша совещанех. В. Первицке методах хьажкIаш хьалкхеэра низи хьинари ца кходеш къахьега лаьрхIа дIакъаьстар уж.

Ам. ПЛИЕВ.

СУРТА ТIА: I.-С. Зармаеви Дж. Алихановий вIаши социалистически яхье бовлилга дувцаш ба. ХIара гектара тIара 80 центнер хьажкIаш хьалкхее декхар тIаийцад цар.

И. Плиева сурт.

МАЙНА СИЙЛЕНЦА НАКЪА ДАХАР — БIАЬСТАН БАЛХАШТА СУХАЛБАР

☆

Йоккха котало

Семилетка хьалхагIча шера план хана хьалха кхоачашъяра КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешца дегаш урттадаь къахьегаш ба республика мехкдаьттахой. Йоккха къахьегама котало яьккхай цар 29-ча марта. Хьалхарча квартала план толамца кхоачашъяьй.

Вай республикерча мехкдаьттахой коллективашта юкъе къьстта дика къахьегарца белгалъяьнна я «Малгобекнефта», «Сунжанефта», «Старогрознефта» НПУ мехкдаьттахой коллективаш.

Укх бетта квартала планах лаьрхIачул совгIа итташ эшелонаш мехкдаьтта продукци арахеца дерхI мехкдаьттахоша. Шоай дош дизза кхоачашдара къахьегама темпаш тIатIа лакхъеш къахьегаш ба уж.

☆

ЮХЬ ДИКА ЙОЛАЕННАЙ

Дика арабаьнна бIаьстанарча балхe Наьсарен производственни управлене механизатораш.

Хьалхара толамаш даьхар «Наурановский» совхоза белхлоша. 140 трактор я цу совхоза, уж еррига отделенешкеи бригадашкеи дIахьожаяь я. ЧIоагIа дIадоладелар кхашкара балхаш. Дика денача, массехк дийнахь 1357 гектар лаьтта аьхар, 712 гектара тIа межка баьккхар.

КПСС ЦК февральски Пленума решенешта дегаш урттадаьча совхоза къахьегамхоша лаьрхIад укх шера шоай деррига лаьтта дIайийна культураш чIоагIа хьувкъе. Пленуме къамаьл деш новкъоста Н. С. Хрущева белгалдаьккхар, юрта боахаме керттерадар ялат даккхар долга. Цу даькъе йоккха моттиг лоац хьажкIаша. ХIаьта совхозо шерагара шу массеза доал дукхагIа дIаюв хьажкIаш. ХьажкIаш хьувкъьяра Iалаьмате дика тIоадали йоахали тоъаш лаьтта да совхоза. Ялата лаьрхIа шортта хьажкIаш хьалкхее йиш я укказа. Из шо мадарра хьаьекхад совхоза хьажкIаш лелаеча майкаша.

Республике йоза совхоза хьажкIаш кхеча механизаторий Мальсагов Османа, Колоев Маьхьмаа, кхычар цIераш.

Ди тIехьа дукхагIа хул цIи хезача кубански механизатора хьажкIаш кхеча Первицке дIадоладаь гIулакх хьаллаьцараш. Иштта болх беш я Аьлта-Юртарча отделене О. Мальсагова, М. Колоева, У. Костоева, кхычар механизированни звенош.

Дикача тайпара болх беш я Ялдарерча отделене массехк звено а. 220 гектар хулача лаьтта хIара гектара тIара 60 центнер хьажкIаш яха декхар тIаийцад Часыгов Паший звенос.

Первицке методах болх беш я С. Хидриева, Б. Итазова механизированни звенош. Царех хIарано 300 гектар долча лаьтта хьажкIаш хьалкхее декхар тIаийцад. БIаьстан хьалхарча денош къахьа а дика дIаболабеьй цар шоай болх.

— Таханара рекордаш кхоана массане а деш дола гIулакх а хиина дIаоттача хана дах вай. Кхы тIехваль йиш йоаца доаьув оттадаьц вайна карагIдьнначa фуннагIо а, — йоах совхоза керттерча агронома Газдиев Ахьмада. — Укх шера культураш дика хьувкъьяра ду балхаш дIаяхача гуррахье а дIадоладаьа оаха. ХIаьшаш дIае лаьтта кийчдаьд. ДIадув фу калибрагIо малоаггIара дика кховсталеьй, нормах дIадувргда фу.

Фу дIадувшашехьа удобренеш йоакилга кIезига лелахьд оаха. Из дика гIулакх да. ХIаьта укх шера совхозе деррига фу иштта дIаде дерхI.

Укх шера йоккхий котталонаш яха дерхIаш ба механизатораш.

— ДIадийнар шортта пайда баргболаш хьувкъаде за кхаьчай, — йоах Ялдарерча отделене звеньевойс Хамхоев Габос.

Укх шера сенна бIаьстанга дика цIенкха а кийчъенна хиннай совхоз. Кхай тIара балхаш шин сменах де кхоачамболаш кадраш я совхоза, кхай тIа балхаш деза нaха дика, паргIата станаш кийчъяьй, дуа хIама дика Iалашдаьа, кхай тIа боахача нахага хайханнахьа деша моттигера а центральни а газеташ, журналаш кхоачийт.

Отделенешка дел запасной оттахалаш тIайола машина. Совхоза керттера инженер хIара дениа тракторни бригадаш тIа хул. Цхьа кIезига йола ремонт, болх а ца социйташ, трактор шо йолча ю. Хьалхара толамаш даьхад. Юхь дика дIайолаенна.

А. МУХАМЕДОВ.

ЦIЕЙ СИЙНА

Май сийна шерра социалистически яхь яьржай Грозненски крекинг-завода установкай коллективашта юкъе. Цу яхье хьалхе латтачарех цаI я коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаш № 1—2 йолча установка коллектив. Технологий болх дика вIаштIехьбаьккхаб коллективана кулгаллеча Овсянников Ивана. Цунга хьажжа де доаха толамаш. Валови продукци арахецара план 14 ди хьалха кхоачашъяьй цо, хIаьта март бетта план селхан кхоачашъяьй. ХIанзалехьа шоллагIча квартала чотах эзараш тоннаш мехкдаьтта продукташ арахийцай установка технологаша.

Май сийна доккхий декхараш тIа а ийца апрель бетта план кхы а хьалха кхоачашъе дерхI технологаша.

М.-С. ЧАХКИЕВ.

Ялат дIадувш латт

Грозненски производственни управлене эггара хьалха бIаьстан балхашта араяьлар Грозненски опорно-хьокхаме совхоза коллектив. Массехк ди хьалха бIаьсти був хеи дIабе болабеннаб пов. Шаалвев керте латтача хIамаш дIаюоча агрегата членаш. ХIара денна смении норма 130—140 процент кхоачаш а еш, юкъхьаца деза дика къахьегаш ба уж.

Цунца цхьана лаьттанцара тIоадал дIакъоволаш дола балхаш а дика леладу цига. Укх шера 7 эзар гектар оахам дар совхоза макха баккха безаш. 3—4 ди даллалехьа из бола чакх а баьккха цу деношка а 2 эзар совгIа гектара тIа макха баьккхар цар. Социалистически яхье хьалхале лаьккхай совхоза дикагIа болча механизатораша новкъосташа Зубайраева, Еремина, Арсекаева, иштта кхы дукханеша а. Планах 60 гектар мара йоацача метте, цар хIара денна 70 гектара тIа макха боаккх.

Балхаш сихденнача укх деношка совхоза механизаторaш декхарийла ба массе агрегатага бизза дика болх байта, цхьаьца лоалам боаца хIамаш бахьан долаш техникага сеца ха ца яккхийта.

Укх деношка дIае йолалургья кхьйола культураш а. БIаьсти юв еррига культураш геттара дика дIаювлга — ишта да хIана полеводашта хьалхашка латта керттера декхар. Цудухьа хIара денна хIамаш дIа мишта юв хьожаш, бокъонца цу балхе доал деш ба отделений агрономаш.

О. АРЗАЕВ.

ШОЛЛАГIЧА КВАРТАЛА ЧОТАХ

Къаьстта дика къахьегаш я укх шера № 40 йола тха установка коллектив. Хьалхарча шин бетта план коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча тха коллективо тIехкхоачашйир, хIаьта планал совгIа арахийца мехкдаьтта продуктaш итташ эзараш сомаш мах болаш я. Цул совгIа установка технологаша кхоаьча электроэнерге, пара, хиво кхыча реагенташа торо хилийтай паччахьалкхена дукха ахча кходе.

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеш кхоачаш а еш цхьоалагIча Май сийна яхье яьлиача установка коллективо 25-ча марта кхоачашйир валови продукци арахецара квартала план. ХIана шоллагIча квартала чотах продукци арахецаш да тхо. Май сийна яхье яьлачa коллективашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш апрель бетта план дукха хьалха кхоачашъе дерхI оаха. Цу даькъе къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторaш нн. М. Низовский, Д. Горьковой, иштта кхыбараш.

В. ВАРНАВСКИЙ,
Грозненски нефтемасловодла № 40 йолча установка воккхагIа йола инженер.

ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА ВЕНГРЕ

СОВЕТСКИ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННИ ДЕЛЕГАЦИ ДIАЯХАР

Венгерски Социалистически Болхлой партеи Венгерски Революционни болхлой-ахархой правительстваи йийха официальни доттагIален визитаца 29-ча марта саррахьа Москвера Венгерски Халкъа Республике яха араяьлар Советски Союза Коммунистически парте ЦК Хьалхара секретарь, СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев керте латта советски партийно-правительственни делегаци.

Советски Союза паччахьалкхен байракхашца эгача Киевски вокзале делегаци накъа йоаккхаш бар Iаламате дукха московски предприятейи гIишлоний инкалаш, Iилман культурни деятелаш, дешаш бола кагирхой. Вокзале баьхкар КПСС ЦК Президиума членаш, КПСС ЦК Президиума членалла кандидаташ, КПСС ЦК секретараш, СССР Министрий Совета Председателa заместителаш, СССР а РСФСР а министраш, столица а Подмосковьен а партийни организацей кулгалхой, хIаьта иштта кхыбола официальни нах а.

Цу тайпара вокзале бар СССР-е аккредитованни бола дипломатически представительствашта керте латтараш, советски кхычи мехкашкарен журналисташ.

Делегаци накъа яккха баьхкараш, никъ даькъала а байца, бозаме къьастар Н. С. Хрущевцарен делегаци членашцарен.

ТАСС.

ГIЕТТА ЛЕЛА «КОСМОС-27»

1964 шера 27 марта Советски Союзе сигаж яхийтай аргIанара лаьттан искусственни спутник «Космос-27».

Спутника тIа оттаьй 1962 шера 16 марте ТАСС-о дIакхайкадьча программага хьежжа космически аре дIахо тахка лаьрхIа йола Iилмани аппаратура.

Укх тайпара параметраш а йолаш орбита тIа яьккхай спутник:

— юккьанна гобоаккха ха — 88,7 минут;

— Лаьттан тIехен гIара эггара гаьнагIа йола моттиг (апогей) — 237 километр;

— Лаьттан тIехен гIара эггара гаргагIа йола моттиг (перигей) — 192 километр;

— орбита экваторгахьа лестара са — 64 градуса 48 минути.

Iилмани аппаратурал совгIа спутника тIа я: 19,735 мегагерц частотах болх беш йола радиопередатчик; орбита элементаш нийсагIа Iомаяр дукха оттаь радиосистема; приборийи Iилмани аппаратурии балха къаьъехьара хоамаш. Лаьттан тIа Iочутергдола радиотелеметрически система.

Спутника тIа оттаьь аппаратура боаррамагIа болх беш я. Хоамаш гулдеш-лоарахIаш йолча центро кхакхьачача хоамашта тохкам бу.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Нохч-ГIалгIай АССР хиш деза лаьттаи лелидарен хиш боахамеи Министерство а еш хийцай Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советера хиш боахама Управлени.

Хьинарца даьккха сий

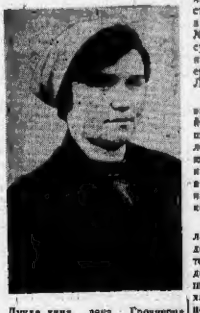

Дукха хана деза Грознерча станице стрелочницалла болх беш я Лепилькина Надежда Даниловна. Цхьай балха юкъе цхьа гIалат ца ийсдолийташ тIехника болх беш хьайоагIа из. Цо доал ду стрелочни бовхам дайи тIехникачь хьала тIа хул.

1956-ча шера шо болх бе йолаелча дена хьинаре къахьеграл совгIа общественни балхах а дика дакъе лоаш цо. Даим социалистически яхье хьалха латтачарех а я из. Миччa хана цо болх беча № 6 йолча посте вахача сага гу сурт дика да. Цу посте даим цIена хул. «Са шоллагIа доле цIа да ер пост», йоах стрелочница нов. Лепилькинас.

Грознерча станице цхьа болхло вац из ца йовзаш. Накъца Iимерaа йолаш, хьинаре къахьегаш, общественни балха юкъе дика дакъа лоацаш я из. Цига цо болх беча юкъе массехк сийлен грамота еннай цунна, хIаьта книжка тIа хIа а яздеш дукхаза баркал а аьннад цунна. ХIана пенгазета редколлеге член йолаш я из.

Ди тIехьа шоай балха говзал лакхъяра дика къахьегаш я Надежда. Цу даькъе машинистъя техникуме сайрийнарча отделене дешаш я из. ТIехника деша а дешаш вига а шай новкъостел хьалха латт нов. Лепилькина. Цу станице эггара хьалха коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи яьккхачарех цаI я из. Денгара дента къахьегаме толамаш совдоахаш цу цIера сий лакха лоаттаду цо. ХIанз май сийна яьржача яхье хьинаре дакъа а лоацаш кхы а дикагIа къахьега дош деннад Лепилькина Надеждас.

А. СМЕШКО,
станцо дежурнаь.

ДОККХИЙЧА ТОЛАМАШКА

Укх деношка Наьсарен районан культура ЦIагIа хилар Наьсарен совхозно - колхозни управлене партхома партийни актива собрани. «КПСС ЦК февральски Пленума балха итогаши Наьсарен партийни организаце декхараши» яхача темах доклад йир КПСС Наьсарен юрта боахама парткома секретара нов. Газдиева.

Юртбоахама производство лакхъяра хьинаре къахьегаш ба Наьсарен производственни управленера къахьегамхой, йоах докладчико. ДIадахача шера управленерча совхозашен колхозашен пачхахьалкхенга декхад 31396 тонн ялат, 13359 тонн шекара свекла, кхоачашъяьй дулх, фоаш, шура, кхыйола юртбоахама продукташ йоххара план.

Ялат даккхара а из пачхахьалкхенга дохкара а къаьстта дикагIа толамаш даьхад «Октибра 40 шу» яхача совхозо. Оахача лаьттан хIара 100 гектара лоархIаш совхозо дехкад 700 центнер ялат. Дулх даккхаран из пачхахьалкхенга дохкари йоккха котало яьккхай «Алханчуртский» совхоза къахьегамхоша а. Шера дулх даккхара план 135 процентиц из пачхахьалкхенга дохкара план 208 процентиц кхоачашъяьй цар. Цхьацалолча боахамаша лакхдаьд юртбоахама продукташ йоахилга, хьайбаш леладелга, лохбаьб продукцега дIабода мах.

Цхьайкъда, юртбоахама продукташ йоахилга а уж хийчъелга а парте XXII съезло хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара ма эшшара лац.

Белгалдаккха доагIа лаьттах вай биэза пайда ца эцилга. Укх шера бIаьсти культураш дIаеса 20000 гектар дола лаьтта гурахь оьвдац. Дукха лаьтташ дут навкъашца. ЛерттIа чакхъяккхац агротехнически комплекс. ДIададахача шера ялаташта Iунал делга ца леладир «Назрановский», «Ингушский» совхозий цхьацайолча отделенешка. «Кавказ» яхача колхоза цхьайолча бригадашка.

Къаьстта во латт управлене боахамашка хьалха латтарий балха опыт йоаржаелга. Совхозашка а колхозашка а хьалха латтараш наIаш ба шерагара шерага. Доарив Барахоева Лемхас, механизатораша Мальсагов Османа, Кодзоев Бахьаудина санна овсарле йолаш массане а къахьегаш хилча сихха лакхлургдар юртбоахама продукташ йоахилга. Совхозашка а колхозашка а юкъерадарел шоззен кхоззен лаккхехьа да маякий балха хьоккамаш. Иштта кхы дукхача а кхоачамбоацараша лакхбу юртбоахама продуктай мах.

Юртбоахамера кхоачамбоацараш вай низашцен кадрашцен дIадаха йиш йолаш да, йоах докладчика. Цу гIулакха эш дIадахача шера баьча балха анализ елга, керда тронаш гучайоахилга, кадраш кийса дIоттаелга, семилетка ялхлагIча шера декхараш кхоачашдара беррига къахьегамхой оарцагIбоахилга.

Наьсарен производственни управленерча къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш доккхий да. 1964 шера ялат доаккхилга 75000 тоннага, шекара свекла йоаккхилга 45000 тоннага дIакхоачаделга, 29000 тонн ялат, 33000 тонн свекла, 2000 тонн дулх, 55300 тонн шура пачхахьалкхенга йоххилга,—иштта да управлене боахамашта хьалхашка латта декхараш.

Партийни актива собране шерра йийцар нов. Газдиева доклад. Эггара хьалха трибуна тIа воал Наьсарерча АМООС-а начальник нов. Торнев.

— Юртбоахама интенсификаци яра керттера лакъа лаьрхIад КПСС ЦК февральски Пленумо лаьтташте хий деккилга, — йоах цо. — Алханчуртски каналах пайда эцаш хилча Наьсарен производственни управленерча боахамашка йиш я хиш декха лаьтташ 12000 гектарга дIакхоачаде.

«Октибра 40 шу» яхача совхозе керттерча агронома нов. Цечоева дийцар совхоза къахьегамхой толамех, бIаьстан кийчо ярах, кхашкара балхаш дIадоладаларах.

Укх шера совхозе ялатийна лаьрхIа дIаювргья 2000 гектар хьажкIаш. ВIашагIъехкай 19 звено, царех 14 Первицке методах болх беш хургья. ЦIи хезача механизатора нов. Светличне методах шекара свекла кхееш хургья совхозе ши механизировании звено. Совхоза хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдара хьинар кхоадергдолаш бац совхоза болхлой.

— Совхозо цIакха ца хиннача тайпара дика чакхбаьккхаб кхаш хьаьндара болх, — аьлар, «Ингушский» совхоза директора нов. Мамилова. — Дерригача гурахь дийнача ялаташта минеральни удобренешца подкормка яьй. БIаьсти ялаташ дIадуургдолча кхашка минеральни а моттигера а удобренеш вхкай. Укх шера совхоза кхашка кхо диллад хьалха дIададахача массеж шера диллачул дукхагIа.

Иштта укхаза къамаьлаш дир «Кавказ» яхача колхоза 4-ча бригада бригадира нов. Шаленке, производственни управлене начальника нов. Абубакарова. «Алханчуртский» совхоза хьакхарч лелачча нов. Федорова, «Назрановский» совхоза Аьлти-Юртарча отделено МТФ заведующе нов. Костоева, кхычар. Актив чакхйоаллаш къамаьл дир собране КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. Ф. Е. Титова.

Управлене боахамашкара кхоачамбоацараш дIадахара, февральски Пленумо юртбоахама хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара тIаерзаль а 1964 шерара социалистически декхараш чIоагIдеш а йола резолюци тIаийнар актива собране.

А. БАСИЕВ.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ

План тIеххкоачашъеш хьайоагIа Насарен-Воксалерча мельзавода Чимурзаев Iалауддин керте латта комсомольций-кагирхой бригада. ДIабахача февраль бетта продукци арахецара задани 138 процент кхоачашйир цо. ХIанз март бетта задани кхоачаш а ль, апреля чотах болх беш я бригада.

— Хада да тха бригадерча болхлоех дикагIа болх бераш къоастаба, массане а шоай низ кхо ца беш къахьег — йоах бригадира Iалауддина.

Берригаш кагийнахи мехкарий ба бригада членаш. Цхьадезал ба ераш аьнца хеталургдолаш барт тайна, вIашв хьожаш болх бу цар.

— ХIанз оаха арахец лакхорчен, цхьоалагIчен, шоллагIчен сортех дола хьоар а манни крупа а, — аьлар завода комсомола секретара Касиев Мухьмада. — Бригада толам дукххача даьккъе воккхагIа волча вальцовщика Евлоев Мухьмада беча балхах тийша ба. Из дика кхета а дош хьинаре къахьег Мухьмада. ГIулакхаца сат ва из, бригадо чIоагIа сий ду цун. Хьа дац доккха хьинар долаш йола комсомолка Умарова Басират санна болча межафашца болх ба. Дика къахьег гIалгIай мехкараша комсомолкаша Хаутиева Зоясн Хаштирова Фаисн, — йоах Мухьмада.

Къахьегама доккхийча толамаща 1-ча Майна накъа яха уйла йолаш я бригада.

Т. ЮСУПОВ.

КВАРТАЛЬНИ ПЛАН—БАРХI ДИ ХЬАЛХА

Семилетка ялхлагIча шера план 25-ча декабре кхоачашъяра шерра социалистически ях а йоаржаь хьинаре къахьегаш я Грознерча автогенно-карбидни завода коллектив. Валови продукци арахецара квартальни план 23-ча марта кхоачашъяьй цо. Апрель бетта чотах хIинзле а итташ эзараш сомаш пачхахьалкхена пайда баьча цу завода болхлоша 2 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. ХIаьта дукхьал материалаш, электроэнерги кхоарца бIаьш сомаш а кходаьд цар.

Уж къахьегама толамаш даьхача коллектива юкъе хьатIа кхоачаш латтача Май сийна шерра ях аьржай укх тIеххьарча денношка. Укх бетта план 28-ча марта кхоачаш а эш цу яхьа хьалхара моттиг яьккхар нов. Оганесова кулгалдеча цеха коллективо. Планал совгIа арахийца продукци, материалаш, электроэнерги кхоара чотах укх бетта массехк бIаь сом кходе вIашIтIехьдаьннад цун.

Цеха коллектива юкъе къаьстта дикагIа къахьегаш я Устарханов Iаьласи Болдинцен Николаи кулгалдеча коммунистически къахьегама бригадаш. Арахеца продукци тIеххдика а йолаш март бетта план 109 процент кхоачашъяьй цар. ХIаьта, 1-ча Май сийна апрель бетта план 5 ди хьалха кхоачашъе шоашта хьалхашка декхар а оттадаь хIанз къахьегаш ба цу бригадай членаш.

М. БОТОВ.

Май сийна шерра социалистически ях а йоаржаь хьинаре къахьегаш я «Красный молот» завода 13-ча цеха коллектив. Яхье хьалха латтарех цаI ва токарь Николай Кириченко. Хьинаре къахьегарах цун вIашIтIехьдоал смени норма 123 — 130 процент кхоачашъе.

Сурта тIа: токарь Кириченко Николай станока тIа болх беш воал.

А. Кобиашвиле сурт.

КУЛЬТУРА ДЕГIАЙОАЛАЕЧАРА КХАЛНАЬХА ЛОАРХIАМ

Октябрьски революци котъяьнначул тIехьагIа классаш йоаца дунен тIа эггара хьалхара социалистически пачхахьалкхе хьалъяра декхар эттар Коммунистически партеней советски халкъаш хьалхашка.

Социализм хьалъяра оттаяьча ленински плана тIа белгалдаьдар промышленностен юрта боахамей социалистически хувцамаш деш санна, культурни революци чакхйоаккхилга а.

Октябрьски социалистически революцин хилалехьа Россе баьхача 9 шерагара 49 шерага кхаччалца ха йолча нахах 26 процент мара бацар йоазув-дешар ховш. царех кхалнах 13,7 процентиц хIаьта юрташка 10 процентал кIезигагIен бар. ХIанзарча Нохч-ГIалгIай АССР территоре баьхача нахах хIара 1000 сага лоархIаш йоазувдешар ховш 9 саг вар. Город Грозне 2 мара юкъера школа яцар. Дукха юрташ яр кхыметтел юххьанцара школаш йоацаш а. Революци хилалехьа цхьалолча кхыча халкъий а мо мара шоай йоазув дацар нохчийн гIалгIайн, йоазув-дешар ца ховш вар шепар, готбаьбар уж реакционни бусалба дынош пачхахьа Iаьдалоя тIалоттадеча Iазапо.

Культурни революци яра хьакъехьара ленински идеяш кхоачаш а еш, советски халкъо Коммунистически парте кулгалца классови моастагIий духьалеваш кхаг а еш, социалистически индустриализацен юрта боахама коллективизацен ларда тIа чакхъяькхар культурни революци. Йоазув-дешар ца ховлга дIадаьккхад мехкара. Хьалкхенъй керда советски интеллигенци. Берригача мехка шерра хьалъеттай школаш, техникумаш, лакхера дешара заведенеш, культурно-сердалон учрежденеш. Моссайолча республикашка, краяшка, областашка хьалкхийнай къамий кадраш, хьахиннай керда, формах къамани чулоацамах социалистически йола культура.

Советски Iаьдала карагIдаьннача эггара дикагIа долча хIамаех цаI да къахьета кхалнах лоала кIалхара бахар. Кхалнах лоалара бахар — культурни революце лоархIамегIара дакъа.

БIаррчача бIаьшерешка, саго сага эксплуатаци еш хиннача деррига мехкашка, эггара чIоагIагIа сий лоцдаьи бокъо йоацашагIен дола обществах дакъа дар кхалнах.

ДIаяз ца лаллал во дар революцин ялалехьа нохчийн гIалгIайн мехкашка лоаман кхалнахага хиннa хьал, цхьаккха а бокъо яцар, тоIабаь боахкар. ШарIата законех маIача сагаца нийсъяла йиш йолаш яцар кхалсаг цхьакха а оагIорахьара.

Кхалсаг лоалара яккхара тIехьара шерра кхалнаьха болам вIашагIбеллар Коммунистически парте. Дешар-йоазув ца ховлга дIадаккхар духьа къаьстта курсаш, школаш, пункташ ехкар кхалнаха. Социалистически индустре предприятешка болх бе ухар бIаьш кхалнах. Кхалнах советски балха тIа хьежабора, общественни организацей путевкех техникумашка, рабфакашка, вузашка деша ухийтар.

Иштта, пачхахьа Iаьдал долча хана кхалнахага хиннача ахьерча лоало уж кIалхара а баьха, Советски Iаьдало шерра хьабийлар царна беркате творчески къахьегарга, массе оагIорахьара дегIаахарга, шоай хьинар дIагойтарга бода сийрда никъ.

Къахьегаш кхалнах боацаш халкъа боахама, Iилма, культура цхьаккха дакъа дац хIанз вай мехка. Производстве къахьегача берригача болхлоех 48 процент кхалнах ба.

Миллионаш болча кхалнаха лакхерен юкъерен образовани яьккхай. Лакхерен, йистеяланза лакхерен, юкъерен образовани йолаш болча берригача нахах 54 процент кхалнах ба. Лакхерча дешара заведенешка деша багIача студентех ахаш гаргга бараш кхалнах ба.

Образовани яккхара шоашта еннача бокъонах шерра пайда а эцаш, говзалий тайп-тайпарча довкъошка специалисташ хулаш латт кхалнах. 29 процент инженераш, 75 процент лораш кхалнах ба. Педагогашта юкъе цаIи ахи миллион кхалнах ба. Iилман болхлошта юкъе — 150 эзар кхалсаг. Iилман цIи доктор а Iилмай кандидат а йолаш 30 эзар совгIа кхалсаг я. 750 кхалсаг — академикаш, союзни республиканский Iилмай академей членаш-корреспонденташ, профессораш.

1926 шера Нохч-ГIалгIайчен юртий районашка перепись яьчул тIехьагIа хиннa йоазув-дешар хара боарам укх цифраша хьахьокх: гIалгIай — 9,1 процент, цу даькъе кхалнах — 1,8 процент, нохчий — 2,9 процент, цу даькъе кхалнах 0,3 процент. ХIанз массанена а йоазув-дешар хов, экономически культурни гIулакха чIоагIа дегIаьдкхача мехка районех цаI а хиннa дIаэттай Нохч-ГIалгIай республика.

Халкъа сердалонца, къахьегамхошта массе оагIорахьара сапаргIато ялара аьттув бола деррига хьалаш хилийтад Коммунистически партей Советски правительствая.

Нохчийн гIалгIайн 40 эзар йиIиг юкъе а йолаш 136 эзар бер деша дагIаш 441 общеобразовательни школа я хIанз республике. Декхар а даь тIадожадь массане бархI шера дешилга чакхдаькхад. Деша даха ха йолча бераш а массанега а бархI шера дешийтара декхар кхоачашдарца цхьана, республике шеррача масштабе дIахьош да дешарах тиннача пхагга дешийтилга а. 14 эзар йоIи зIамигсаги бахка боллашехьа а дешаш ба болх бечен юрташкарчен кагирхой 92 школе.

Халкъа образоване система арпаякххара хьакъехьара закон нахаре чакхдаьккха даьннад. Вай республика школашка юкъедовладаьд производство Iомаелга. Халкъа образоване органаша, партийни советски организацей оагIорахьара юкъарчал доацаш новкъостал а долаш, тоъал бокъха болх баьб нохч-гIалгIай мехкарашта дешар хьехара гIулакх тоадара даькъе. Город Грозне, Ведана, Урус-Мартан, ЗIамигача АтагIа хьайийла а болх беш а я массе хIамашца пачхахьалкхен цитах Iалашъеш 672 зайнаьха йоI чуйола йиъ школа-интернат.

Школено бериЙ безам болийт къахьегамах, дешарах коммунистически саккетамой нравственностен уйланца хьалкхею кьона тIехье. Цу дерригача гIулакхашта сий долаш а бехитоккамера а лоархIам бер халкъа хьехархо ва. Вай республика школашка берашта хьехам луш а дешар хьехаш а 10 эзар гаргга хьехархо ва, царна юкъе 6 эзар гаргга кхалсаг а йолаш.

Клуваш йоагIача тIехьена хьехам луш бола башха-дика воспитателаш шоаш хилар хьаьекхад РСФСР Заслуженни хьехархочо Таисия Ивановна Захарченкое, Мальсагова Хоасбота Марема, Нина Яковлевна Зеленскаяс, Даудова ВоахIана Фаризас, кхычар. Кхалнаха хьинаре дакъа лоац кIезига йоазув-дешар ховлга юрташка бахача наха юкъера шадоаккхача.

Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен мехкдаьттаи педагогически институташка дешаш 9 эзар студент ва, царех 4 эзар йоI я. Республика лакхарчен юкъарчен специальни дешара заведенеша хIара шера арахец дукха меккдаьтта промышленноста инженераш, педагогаш, агрономаш, зоотехникаш, экономисташ, бухгалтераш, медицински болхлой, кхыбола специалисташ.

358 кхалсаг я вай республике Iилман болхло йолаш. Царех ба технически Iилмай кандидаташ Мартыненко Алла, Букс Зинаида химически Iилмай кандидат Вольпова Евгения, филологически Iилмай кандидаташ М. Чантиева, Долакова Раиса, Оздоева Фируза, исторически Iилмай кандидат Гойгова Зарема, кхыбараш.

Социалистически общества духовни культура дегIаккхувлачен йIаьхий ечен боккха лоархIам болаш а сага саккетам гIаьметта оттара, коммунистически обществе вIашагIйоллара доккха новкъостал деш йола литературей искусствои.

Нохч-гIалгIай кхалнаха политграмота хьехача кружокий пропагандисташта новкъостала йола материал

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хилалехьа шоай литература хиннадац нохчийн гIалгIайн. 1923 шера шоай наьна меттала йоазув арадаьнначул тIехьагIа дегIаахa доладелар из.

Советски Iаьдал латтача шерашка сий дола никъ хьабеннаб нохч-гIалгIай литературо, дикка доккхий толамаш даьхад.

Из дегIадара боккхача лоархIаме хилар парте XX-ча, XXI-ча, XXII-ча съездий, КПСС ЦК дIахорча Пленумий исторически решенеш, хIаьта иштта литературан искусствои дешаех Н. С. Хрущева даь къамаьлаш а.

Цу решенешка хьежжа хьаьйб Нохч-ГIалгIайчен писателаша вай хапарабарий, коммунистически общества хьалъярий образаш гойташ йола художественни произведенеш.

Нохч-ГIалгIайчен литературе дегIайоалаеча дикка дакъа лоац кхалнаха. Советски наха къоабалъеш я къоначa талант йолча поэтесса, Нохч-ГIалгIайчен писателий Союза председатела Ахматова Раисай лирика.

Халкъо дика лоархIаш я С. Курумовай, М. Исаевай, К. Ксендзевай произведенеш, З. Хамидовай стихаш, А. Батукаевай очеркаш, Нохч-ГIалгIайчен писателаш болча кхыча кхалнаьха произведенеш.

Вай республикерча къахьегамхой гIулакха бола беш я 340 библиотека, 329 клуб, 318 киноустановка, 17 профессиональни халкъен театр, филармони, ши музей.

Вай республика искусство дегIайоалаяра юкъе доккха дакъа лоац бIаьш талантливи кхалнаха, царна юкъе ба зрителашта чIоагIагIа безаш бола илли оалараш Татьянченко Нина, Айдамирова Марем, драмтеатра актрисаш Плужникова Валентина, Бабина Марта, Чепыженко Нина Федоровна, Исаева Аьсет, Алиева Тамара, Хаджиева Нелли, ансамбля артистка Сардалова Зулай, дукха кхыбола кхалнах.

Республике чIоагIагIа йоаккхе ю наьнек берен: болх беш а деша даха ха кхачанза долча берий 116 учреждени, дукха а дешара-профилактически учрежденеш.

1963 шу чакхдоалаш 3665 юкъера медицински болхлои 1364 лор вар вай республике. Вай республикерча медицински болхлоех 87,5 процент бараш кхалнах ба. 10 кхалсага РСФСР Заслуженни лор яхен 10 кхалсага Нохч-ГIалгIай АССР Заслуженни лор яхен сий дола цIи еннай. Бахача наха чIоагIагIа дукха безаш а сий деш а ба лораш медицински Iилмай кандидат М. М. Сахарова, РСФСР Заслуженни лор М. С. Булавинцева, лораш Г. К. Тангиева, Е. И. Карезина, Н. М. Ермолаева, Ф. Р. Мальсагова, Нохч-ГIалгIай АССР Заслуженни лор А. С. Решетникова, кхыбараш.

Вай вахаре тIа-тIа дукхагIа чIоагIлуш латт коммунизм хьалъечун моральни кодекса принципаш.

Цхьабакъда, цхьацайолча моттигашка хIана а чIоагIа доакх ширача замаи во гIулакхаш, цхьаболча маIача лахагахьара гучадувл кхалнах даькъе ца лоархIаш дола феодально-байски гIулакхаш. Партийни организацейя пачхахьалкхен органий машар бац дешара, общественни балхашта тIехьашка а тетташ кхалнаьха сий Iотеладарца.

Культурни революци арал хьехиннар да дукхача миллионех, дукхача къамех латта боккъонца халкъа интеллигенци хьалар.

Советски интеллигенца хьехьаш СССР халкъий къамаш культураш юкъе бувзам лелабора, дика мел дар цар шоайла дIа-юкха ацара наькъаш дегIауха вай культура дукххача къамий хилар.

Цу накъа тIа кертера моттиг лоац ерсий культуро. Советски Iаьдал даьннача хьалхарча деношке а дана Россе йистошка шигий къамаш дахача бахар ерсий специалисташ шоашца Iилма, литература, искусство йолаш, керда вахар хьалдара, укхазIенох, просвещене дешаш ноавстале, шоай къаман интеллигенции хьее, шоай йоазув хьадара царна новкъостал дар духьа.

Цу доллача хIамаша гаргаю къаман культурай форма, ширдаьнна хIамаш, кердачох, хIанзарчох дукхьале еш мел дар царна юкъера дIа а кхоесаш. Къамий культураш гаргаовча хана беккхача лоархIаме хилар вежарашка долча къамий культураша Iоадаь дика мел дар дIа-юха эцара новкъостал деш бола ерсий мотт.

Буржуазни культурана духьал латт социалистически культура. Буржуазни общество реакционни а эксплуататорий хьашташ кхоачашдеш а я культура. «Цар культура — аьнна А. М. Горький — харцлуш йола школа я, иштта харцлуш йола парламент я, харцлуш а моттдетташ а йола пресса я, цар культура — болхлошта оттадаь а уж бьоба а бокъо еша йола полици я».

КПСС XXII-ча съездо хьалхекхад СССР-е дIахо культура дегIайоалаяра наькъаш. Цо тIаийцача КПСС Программе белгалдьяхад бахача наьха культура дегIайоалаяра де дезаг гIоадамболлаш дола гIулакхаш.

Укх гаргарча шерашка тIехьена дIаяла езаш я городе юртан юкъера культурно-бытовойи социально-экономически башхалонаш. Города боарамга кхоачанлургья юрт. Шерра-шера дукхагIа лакхлургба бахача нана общественни хьинаре гIулакх дера лоархIам, шерра даржаргда халкъа театраш, дукххача наьха самодеятельность, кхыдараш.

КПСС Программа тIа хьахо кхаб марксизма-ленинизма хьаьрма ларда тIа Iилман мировоззрени хьахургйолча, къахьегам духха бахаргболча, пролетарски интернационализма, социалистически патриотизма, Даьхенна мутIахьен ташамен хургболча уйланца къахьегамхой хьалхабергбола никъ. Дерригача дунен къахьегамхой барт-цхьоагIои социалистически мехкий содружествои чIоагIъяра буржуазий национализма, шовинизма, космополитизма духьалара къовсам доттабара, юкъара а, духовни рузкъа, моральни цIенал, физически чIоагIал шийг гIулакхаца цхьана тарлеш вола сат массе оагIорахьара а цхьатерра а дегIаоавлабара никъ.

Т. КОДЗОЕВА,
Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель.

АЛХАЗУРОВЕРА «ШЕЙХАШ»

Дукхьала дIаала доагIа: «къайленаш» ювцаш дола книжкаш — къорIен библи — хьадаьча наха дукха уйла да еш, цхьа талмастта уж хьадаь хилар. ХIана? Цкъадале, цар кхетам цIезига хиннаб, йоазош дера говзал гаьнна тоъаш хиннаи. Шоашка дулургдар фуд а ца хьожаш, гIурт ба цар цу книжкаш тIа бувцар. Уж кегараш бахьан долаш дукха цатоамаш хиннад, кхыметтел хIанз а хул къорIах тешаш болча наьха.

КъорIен библи хьадаьраша цар тIа аьнна, масала, дале 6 дийнахьа хьакхеллад дуне, аьнна. ЧIоагIа хьисап доацаш аьннад! Юкъерча бIаьшерашка а ма хиннабий хIамаига хьаькъал хIахоачаш нах. Цар хетташ хиннад цу хаиналца фу деш хиннав даьла? — яхаш. Из-м нийса а да, фу деш хиннав из?

Мишта жоп лургда цу хаттара, магахьа санна цу хьакъехьа къорIа тIен библе тIен цхьаккха а аьнна хIама ца хилча? Кераста дына цхьа гов дIадоладьча Мартин Лютера цу хаттара укх тайпара жоп деннад: «Цу деша духа тIа боьла безам болча наха дерте кужжамаш а доакаш хьунагIа яьгIав даьла». Бусалба наха дувцаш укх тайпара хабар да: Тарсусера Манус йолча а даьхка, ше сигаленаш хьакхоллалехьа ничахьа хиннав даьла аьнна жинаша хьаттача, цо жоп деннад: «Сердая чу гIолла пек деш хиннача лир доагача чкъаьрa тIа ваьгIав из».

Иштта да даьлах дола хабараш... ХIаьта сагех дараш миштa дувц? Укхаза кхы а дукхагIа бегар ба. КъорIа тIа тайп-тайпара ворхI моттиг я саг хьакхоллар дувцаш. Массанахьа а йе-йе дувц из. Цхьаннахьа аьннад дола саг лаьттах хьаваьа аьнна, шоллагIчахьа — пана лаьттах ваьа, аьнна, кхоалагIчахьа — лоабатах ваьа, аьнна, виълагIчахьа — зов яхача бокъача лоабатах ваьа, аьнна, пхолагIчахьа — йаьмчи санна вIашагIлетача, коачача лоабатах ваьа, аьнна, ялхагIчахьа — хьаш йоагIача лоабатах ваьа, аьнна ворхIлагIчахьа — хих ваьа аьнна.

ХIаране ши-шийна ветар а нидеш дукххача наха яздаь да, хьагучох, къорIа. Оалаш ма диллара, ворхI кoa-ни] я, уж эрригаш а хаьсий бешамашка чуауташ я; дувцараш дукха да, корта болаш цхьаккха дац.

Е хьаэцаргда вай дынах тошаш волча бусалба сага лоархIаме дола маца кхаба деза марха яха дош. Маца дIадоладе а маца чакхдала а деза 30 дийнахьа дIаьх а луш моцал лелаелга? Маца хьахул боарам боацаш дукха хIама юаш дола деза ди — мархаш доаста ди? Ич ховш дац. Диц а денна из белгал ца доаккхаш бисаб къорIа яздаьраш!

. Цу тайпара «тамашаш» дукха я къорIа тIа, цхьаволча цирке лоаача бодбуачунга хуларел а дукхагIа. КъорIа тIен библе тIен доацаш дола хIамаш цар тIара лаха гIерташ кIезига къахьийгадац моллашеи мозгIарашеи, цар тIара духь-духьа дувца хIамаш ший тайпара дашха гIерт уж. Дулургдоацар да из!

Са а чот а йоацаш дукха къахаташ яздаьд цар «доллача хIамагга низ кхоачаш вола даьла» хеставеш, «шейхий» балхаш дувцаш. Цхьабакъда, цкъаза нийслуш хул «шейхий» гIулакхаш дIаяздераш човлабаш хьерча, абаш юкха; фазаш тохха нах а боацаш, сийна баракъаш тIадувха нах болаш а. «Милицейски протокол» — ишта я цар деча йоазонех лоаца йоаккхаш йола цIи. Гой фу дар цу тайпарча цхьан документа тIа хIанз дукха йоацаш дIаяздаьр: «Укх шера 14-ча феврале Урус-Мартана района Алхазурове нах вIашагIлетаб».

«Шоана хета хургда — «шейхаш» санна бувц укхаза хIаьта? —аьнна. Нах вIашагIлатарам дыйнен шоайла хоттадеина фуд? Боккха бувзам хиниаб царна юкъе! Массаза а цигарча тайпe а ухаш, къаракъаш мелаш дела нах бацар Алхазурове вIашагIлийтараш, шоашка «шейхал» да ала а безам бола нах бар уж. Уж вIашагIлатар а «дына гIулакх» къайсе хилар.

Саррахьа ГIалаегIар цIагIа вIашагIкхийтар цу юртара Акуев Халида Темуркаев Къаьдарсолтен. Укх шера мархаш малагIча бус доастарда яха дош къайсар цар.

«ДийттлагIча феврале доастаргда», — аьлар Темуркаева.

«Доастаргдац, пхийттлагIча феврале доастаргда», — аьлар цунна духьала Акуева.

«ДийттлагIча дийнахьа доастаргда!» — ше вьнначов тIера воалаш вацар Темуркаев.

Цар из дош къувсац, уж барта ца болхаш дIаихар, из ерригa сайре, цхьабакъда, къаьстачул тIехьагIа а сахиллалца уйлаш йир цар ше-ше аьнар фу даь баьдергдар-хьогI, яхаш. Бакъда, корта болашагIа хилар Акуева дагалаьцар. IуйрIйна ара ма ваьлле а дIахайра из Темуркаева а, хIанз аьлча Акуева дагалаьцачо из вожавир. Керта юкъе хьоккха теха вожа ца войа, Темуркаев санна дика къорIах кхеташ вола саг сона къаьрве могаргдац аьнна кхал ль хиннар Акуева.

Цу «гIулакхагара» дIабоделар Алхазурове 14 феврала из къовсам. Шиина а къондхчуи гаргарча наха а дакъа лаьцар цу довне, милици юкъе а яьна къоастабир уж. Темуркаева корта бохабаьб, къаьнача Эсиева Итенен къоначa Висаев Диненен човлаш хиннай, цхьабакъда, укх шера малагIча дийнахьа доастаргда мархаш яха дош-м хIаьта а къоастаданзар цар. Кица маяхкара хиннад из: хьакха ларга хийнад шайтIа — Iимадаш дукха хиннай, тха хиннадац. Из лоархIамера дош къоастадера наьха цIий Iодахийта меттел, шоай цIий Iодежийта а кийча бола уж «шейхаш» малаш бол-теш?

Акуев Халид дикка унахцIена а волаш, дегIах низ а боаллаш шоазтхъе итт шу кхаьча къонах ва. 1960—1961-ча шерашка Алхазурове Кунта-хьажий мурдашта керте латташ хиннав из. Дынах тешаш бола нах Iеха а беш, царгара ахча а доахаш доккхий цIеноош хьалдаьд цо шийна. Совхоза отделене бухгалтералла балха а этта, цо дяь балхаш дяьд яхаш дIа а ядеш, совхоза къаькъ дуаш ваьхав из. Казахстане яьккхача хана цIенош дожаш бахар делаеш хиннав из.

Моттигерча газета тIа дийдад Акуева мишта Iехабаьб дынах тешаш бола нах. Цул тIехьагIа мурдашта доал делга дитад ше, аьнна, хабар ара а даьккха, бокъалдар аьлча, цул тIеххьагIа а из болх беш хиннав из.

Акуева санна шийха «шейх» лерхI Темуркаев Къаьдарсолта а. Цхьаь-цкъаь меттала цхьаь-цаI дош доша ховш вац из, цхьабакъда, тIатохаре тIеравдаккхари санна дола арифметика действеш дита хаьш ва из. 1959-ча шера маьждиг дайта гуду аьнна дынах тешача нахагара ахча гулде аравьлар из. Ше гулдаьча ахчах дукхагIдар шийна а дита, юхефисачох кашмашца цхьа отарг хьоа а да, цунах маьждиг аьнна цIа а тилла, ламаза цига нах хьаха ваьлар из. Иштта вашта а шийна бола аьттув лохаш дар цо мел леладаьр.

Гучадаьлар Темуркаева тийша балхаш. ТIаккха цо ше «шейх» ва аьнна арадаьккхар, из юкъе волаш хулар цига мел еш бола кхел—кхелахо хилар цунах.

Юрта бахача наха лалча схола хьалхашка жоп дийхар «шейхийгара». Кхераелар Темуркаев, ше лелабу «болх» бита дуа бнар цо, мурдашцара дIадаьлар. ХIанз гучадьннад цо ший дув къаьрбаьлга, цу деша кхы цIаьхха а харц лийнав из ший мотарча таха.

Акуевай Темуркаевай долллча хIамагга мий кхоачаш ца хилча чIоагIа весееш вувцар даьла, ахча а, продукташ а, кхийола моьхара хIамаш а йоахар цар хетаена тIехьабиелача налагара, массе тайпа дарба дергдар алха даьйа ламазаш делга мара дац яхаш хьехар дора цар наха. Цхьабакъда, шоаш вIашагIлийта бахавчул тIехьагIа, диннача човнашта а аьлча бегашта а дарбаш дайта даьлага а ца болхаш, районерча больнице бахар Алхазурове вIашагIлийтараш.

Иштта ба-их, алхазуровски «шейхаш»: бухгалтер Акуев цхьаннахьа а болх беш воаца Темуркаев—цхьа къорга чура эаш. Цу тайпарча наха хьакъехьа оал «Хоза хабараш а дувцаш, наьха хиса кхуьд». Нах Iеха а беш уж баха дукха ха я. Атта тешаш болча наьха хиса чухадар духьа сишош дувцаш болча нахах Алхазурове IоцIенъа эза ха цьаккаьча дукха ха. Хулиганашкара, йоашкарашкара хIаьа жоп деха дезар, цар цкъе мо дукхаза а Iехаьв халкъа суд а йолаш, халкъа суд я! Цу деша йоакхо е сса прокуратурой милицея—

Ю. АБДУЛХАДЖИЕВ.
(1964-ча шера 27-ча марта арадьннача «Грозненский рабочий» газета тIара).

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 31 март, 1964 шу.

Механизированни звенош — ТОЛАМА ДIОАГIА

Шелъа производствени управлене «Гудермесский» совхозо балхой хьнаре къахьегаш ба юртбоалама производство дIехо дегIайоалларе. Горохи чинан дIае йолаьсний хIана совхоз. Массанаьха а дIадолалуш латт бIаьстанара балхаш. Култ хара беча балхаца дукха хIама карагIдаргдаш, цудухьа макулла дуккагIа машинашца де лерхI укказа балхаш, царца толам бовккалургба.

«Гудермесский» совхоза механизаторашца шоай балха тIа лаьца керттера никъ ба цIи яззача Кубанерча къажкIаш леладеча В. Первицке методах доккхийча лаьтташ тIа хьажкIаш дукха хьувкъаре тIехьа лоаттабу къовсам.

Из никъ хьаллаьца болх беш а совхоза еррига цхо отделени, цун ерриге тракторни бригадаш а звенош а.

— ДIадахача шера баьча балхах хинначун зем баьккаьца, хIаиз оаха бIаьстанца ъьча кийчол уйла а йича, тешшаме оалалу укх шера совхоза боккха пайда кхоачаргба, — йоаж совхоза партбюро секретара Мунаев Вахас.

Вакъда, совхка а хлат дика хьувкъадьд гудермесцаша, Укх шера ялат дIадера еш йолаийч йолайир совхозе соакка гуйра чу ма ийцанте а. Агротехнико маяххара ший ханнаьха а дика а заьба лаьтта аьхар, минеральни органически удобренеш еххар, ялат дIадела хьалха лаьтта тоадир. Деррига балхаш дикагIа йолчу технологех ду.

2500 гектарага кхоачадеш шердаьд хий дехка лаьтташ. 1000 гектара тIа хьажкIаши 1000 гектара тIа кIаи дуврдда, дIаьта царах 700 гектара подкорыка яьй. 500 гектара тIа шекара свекла дIаюргьа.

Укх шера хьажкIаш делаерашкара дуккагIа хIама дIадех, шоашта тIадиллачох цар бола бехктоккам лакхбенаб, цIенхашттагIа лелаяь агротехника, хIаьта шоай хаинахьа а дика а цар болх бара хададаза тIехьошам лоаттабу совхоза дирекцея партийни бюро си.

ХIанз совхозе бIаьстанара балхаш дIалоладеннача хана керда мел дер балха юкъекхухь, В. Первицке опыт совхоза цхьацпайолча звеношка кхаьча ца Iеш, массаволча механизаторага кхачийта гIерт.

ХIанз укх сахьата Первицке методах болх беш ши звено мара яц. ЦаI и цхьоалагIча отделене ший болх дика боваш волча, хьнар долча механизатора Темирбулатов Махьмадa механизированни звено. Цунца ба совхоза дикагIбарех бола трактористаш А. Умаров, А. Коваев, С-С. Альтимиров, комбайнераш А. Дадаев, И. Салимов. Звеноша хьхоададаь 200 гектар лаьтта да. Цу тIа хьажкIаш дIаюргьа 120 гектар ялатан 80 гектар силосан лаьрхIа. Темирсултанова звеноца яхь лаьца болх беш а коммуниста Х. Радуева звено а. Из а латт хьажкIаш кхелра опыт йолча, шоаш хьегача къих сий даьнна болча дикача механизаторех.

Цар хъовсам лоаттабу гектара тIара ялата лаьрхIа дийнараш 65 центнери силоса йийнараш 400 центнери хьажкIаш яхара тIехьа. Ялат дIаде долалехьа ду балхаш хIана чIоагIа сихденнад совхое.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

Нохч-ГIалгIайчен маякаш

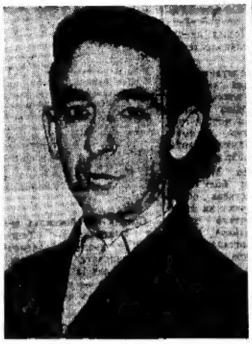

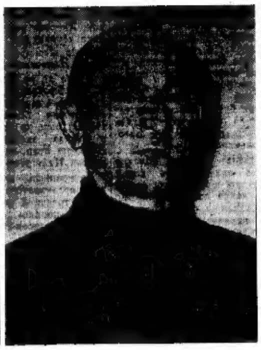

Доккхий социалистически декхараш тIайцад укх шера республика заслуженни механизатора Мальсагов Османа. Нов. Светличне методах болх беш 200 гектара тIа шекара свекла, 200 гектара тIа хьажкIаш, 216 гектара тIа гурахьа дуа ялаташ хьаллхеде лаьрхIад цун механизированни звенос. ХIара гектара тIа 250 центнер шекара свекла, 80 центнер фуалъьха хьажкIаш, 22—23 центнер кIа хьаллхеде дош деннад звенос.

Грозненски производственни управлене дикагIа вола свекла лелвер ва «Староюртовский» совхоза цхьоалагIча отделене механизированни звено кулгалхо Эльмурзаев Висит. Совхка дика хьувкъаьй шекара свекла цо кулгалдеча звенос. Светличне йетодах болх а беш укх шера кхы а лаккагIа хьувкъам хьаллхебе дош деннад В. Эльмурзаева.

Массехк шу да Шевлякова Раиса Кирилловнас Сунженски производственни управлене Кирова цIерахча колхоза хьакхий-товарни ферме заведующи, зоотехник, учетчик йолаш болх бу. Шерра-шера доккхий къахьегама толамаш доах цо кулгалдеча ферма коллективо. Дика лелаю хьакхарч. Укх шера тIайца социалистически декхараш кхоачашдара чIоагIа къовсам лоаттабу хьакхарч лелаераша.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДIАДАХА ДЕЗА

БIаьстан бIайтача малхо лаьтта лоасар дахийтача хьалхарча ден дIадоладаьд кхашкара балхаш Урус-Мартана производственни управленерча «Самашкинский» совхое.

ХIаьале 284 гектар лаьтта аьхад совхоза механизатораша, 3170 гектара тIа макха баьккхаб, шинцаь дийнахьа дIадийнад 130 гектар кених 128 гектар горохи. Кхашка аранчина 25 агрегат и дига.

Дикача хийчоцца дIадоладьд гIулакх совхоза шолагIча отделене механизатораша. Эггара хьалха техника тоадьча Юнусов Нежмудина комплексни бригада тIоадал соцаеш 1100 гектара тIа макха баьккхаб, 100 гектар лаьтта аьхад.

ДикагIча агротехнически канна юрта боахама культураш дIайийне яхара тIаераадь я беррагача механизаторий уйла. IуйрийнА лак саьрат даьлча болх бе йолалу Эдиев Iалауде агрегат. Сайрийна боад къовлабеллалца соцаш цун трактора тата. Сайрийна половой оаоа дIаоттайича трактораш сенанеи ешаш доле техническн гIулакх ду. Цудухьа вIаштIехьдоал цун IуйрийнА вIалла ха зерьа ца йовеш болх дIаболабе.

— Юкхьанца ха тиллийтача лоатгIача бесса ялат дIаделац, — йоах нов. Эдиева. Дийнахьа 30 гектарал тIех горох дIаювра Эдиева. ХIанз кел дIабувш ва из. Цул тIехьа ца бусаш хьнаре къахьег цун ловкъосташа механизатораша Рабуевен Дадаевен.

Во дац гIулакхаш совхоза цхьоалагIча отделене а. Графикал тIехьа ца бусаш дIабув цар кени горохи, лаьтташцара тIоадал соцаю.

Цхьабакъда, массанахьа лелац болх иштта дика. ХIанз а тIехь кени горохи дIае йиш йоацаш багIа йиъалагIча отделене механизатораш. Царги цу культурай фу дац. Бакъда, цунна бехке бац отделене кулгалхой. Цар-м хьалхе а ерригa техника хийчъяьй, план 2500 тонн мара йоацача 3060 тонн органически удобренеш ехкай кхашка, 630 гектара тIа дIадийнача гуйран ялаташта минеральни удобренеш тессай, кхашкара балхаш дIадоладе йиш йолча дийнахь дена лаьттанцара тIоадал соцаеш ба. Лаьтта а дика оах цига. Механизатораша нн. Жавороккоси Фоминеп нормаш тIехкхоачашъю. 15-ча марта дена ялеташ дIаде йиш йоллашехь фу ца хиларах дикагIйола агротехнически ха туллийташ дагIа тхо, йоах цар.

Отделене управляюще нов. Шляхова цу хьакъехьа хьалхе шоашка хоам баь боллашехь а сатийна Iеш ба совхоза директор Дышниев Султани керттера агроном Ахмадов Сапари.

Кастта болабала беза хьажкIаш дIае а. Цхьабакъда, дукха хьажкIаш дIаюв селкаш и совхозе дискаш доацаш, дискови лущильникаш яц. Бригадай сталашка хила деза шодаш, белаш, хий кхухьа ледаш, цу тайпара йола кхы инвентарь а йоацаш я.

Уж кхоачамбоацараш сихагIа дIадаха хьажи беза совхоза кулгалхой.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

ХIАРА КОТАМГАРА 165 ФУЪ

Юрта боахам дегIабоалабара лоархIамерча гIулакхех цаI да кхе тIара оалхазараш леладелта. Котамий боахамашкерча болхлоша хаддаза къовсам лоаттабе беза хIара котамгара дуккагIа фуаш гулдара, дукха дуккагIа котамаш кхабара, уж паччахьалкхенна дIаялара. Из дика кхетаду тха котамий ферма болхлоша. Доккхий декхараш тIеийцад цар укх шера. ХIаьта уж кхоачашдара хиэи хьнари ца кхолеш къахьег.

Совхка дика толамаш даьхар тха ферма болхлоша, хIарааа тIеиихоачашдир декхараш. Совхка планах 120 фуъ гулде дезача хIара котамгара 165 фуъ гулдир аа а, хIаьта укх шера кхы а дуккагIа фуаш гулде лаьркIад. Из кхоачашдара хиэи хьнари ца кхолеш къахьегаргда аа. Бизза пайда эцаргба хьалха латтарий опытах. ЛоархIамо да котамаш къалдне а яхка йолаклар. Пайда бецл Iана хана электрически сердалца ди дIаьадеш диларах. ХIаьта, йойха хилийта еза котамаш чулелаю помещенеш. Из бахьан долаш кхыметтел эггара шийлача хина а фуаш дора кхоабача котамаша, хIаьта хIанз дика яьк уж.

Хьалкашка латта декхараш кхоачашдара чIоагIа эшош да ден распорядок телха ца яр, котамаш кхабара рацион кийса оттаир. Масала, алхха цхьан ялаташца кхаба йиш яц котамаш, эшшача боарамах тела еза царна белокаш, витаминаш, организмашта эшаш йола кхыйола элементаш йоахиа доакъараш. Даим лоаттаде деза хий, мал. Хий лоаттаду мурилгаш марганцовка техачё хица касткаста цIенъе еза. Лостам лоаттабе беза помещенешка а. Из деррига кхоачашдеш, хьалха латтарий опытах бизза пайда эцаш хилча торо хургьа дуккагIа фуаш гулде. ХIаьта тха ферме цу тайпара дIаоттабаьб боля.

М. КУРНОСКИНА,
Грозненски колхозно-совхозни управлене цхьоалагIча Мая цIерахча колхоза котамаш лелаер.

ХУРГВОЛА ГIИШЛОНХО

Дукха хана дена гIишлонхо хила чIоагIа безам болаш вар кхуваш хьагIа гIалгIай вIамнгa саг ГIлиев Iалихан. Шийна дагалаьттар кхоачашдара плотника говзал Iомае деша вера из тха профессионально-технически училища. вIамига волча хана лаха чуIе хьалдаьча цIеношка, промышленни предприятешка хьежаш, цига даьнъ лоацаш вииарий чIоагIа ирах хеташ вар из.

1963 шера баркI класс а кьикла ше вIамига волча хана дагаларьта уйла кхоачашъе лаьрхIар цо. Деша водеча мед деве документаш кийч а даь со гIишлонхо хила безам болаш ва аьина тха № 11 йолча профессионально-технически училище деша вера из. Деша хаж хьайбеча ноккеое эггара хьалха Iалихан бIаргавайча шок баьннебар, со гIишлонхо хила безам ба аьиа со къамаьл дича, хIета аьлча кениа вIамига вар из. Цхьабакъда, шийна хьалхаена латта декхараш кхоачашдергдолгa гучадаьлар. Доьхенна пайда луш хаха безам ба са аьиа, цо даьца къамаьлега хадийгIеча. Производственни дешара нов. Конова кулгалдеча № 1 йолча группе деша хьожавир Iалихан. Занятеш дIайолаелар. ТIехдика деша волелар гIалгIай вIамигевг. Ший керттерча специальноста, электротехника, технически механика урокашка цо тела жопаш тIехдика дар.

Производственни практиках ваха веза ха къатIаккхьчер. Из практике хилар «Чечингесельстрой» треста СМУ-4 майдане. Цига ше балха волча хана дика дешарал совгIа балха говзал а шийна дика хоош хилар хьахьекхар цо. ХIара смена норма 130—135 процент кхоачаш а еш хьнаре къахьийгар Iалихана цига. Цига ше балха волча хина дукха кердадараш Iомадир цо. НаIарен корен санагIаш дIаоттаде, тайп-тайпара плотника балхаш де дика Iомавелар из.

Училищерча хьехархоштен дешархоштен дукха безаш ва гIалгIай вIамигеаг Iалихан. Ше хIаоладеь гIулакх дизза чакхдовккхаш, дешарах дика кхеташ дошув ди из вIамигеаг оал цох мастера нов. Конова.

Юкхьанца гIишлонхо хила мишта безам хилар хьа аьнна дельча хаттара жоп а луш, чIоагIа уйла тIайохийташ къамаьл дир цо. Цига, инженер хьехаш вар болдоче цIеноаш мишта дотта деза. Схема кхача бесса уж мишта детта деза дIахьовкха хаизар инженера. Цигача кхетадир из дика кулгалхо хилара цуй болха говзал дикка йоаашк из хила везилга, — йоах цо.

Училище яьккхачул тIехьагIа йоаккхча хилара лаьрхIа гIишлаш хьалъеча къахьега лерхI Iалихана. Из кхоачашхургхиларах дог тийша ва из. Училище дешарал совгIа сайрийнарча школе тIехдика дешаш а ва из. ДIахо йодача хана балха тIа кхы а дикагIа хе яйла хьа, Iалихан!

Б. ДИДИГОВ,
№ 11 йолча профессионально-технически училища директор.

КАРАГIДАЬННАРЕХ ТОЪАМ ЦА БЕШ

Мая сийна яхь кържай Грозненски химически комбината технологашта юкъе. 25-ча декабре шера план кхоачашъе, 50 предложени балха юкъе а йоалаяь азараш сомаш пачхахьалкхенна кхоле, къахьегама овсарле цхьа процент лакхъе, иштта дIаухийтача материалий кхом беш декхараш тIайийцар нов. Самандуев начальник волча синтетически спирта ремонтно-механически цеха коллективо,

Синтетически спирта шолагIа аргIа болх бе йолайолийташ къаьстта ер шу доладелчахьа доккхий балхаш даьд комбината технологаша. ХIаьта цу балхий керттера дакъа кхоачашдеш хилар нов. Самандуев керте латта ремонтникаш а.

Лоацачa хана реконструкци яь яьккхар № 91 йолча цехера лифта, скруберашта детта фузельни хий хьачутелача схемана монтаж йир, кхидараш. Уж балхаш деш февраль бетта план 110 процент кхоачашйир цеха коллективо. Цул совгIа азараш сомаш пачхахьалкхенна пайда беш йола кхо предложени балха юкъейоалие, къахьегама овсарле цхьа процент совгIа лакхъе вIаштIехьдаьлар цун.

Спирта шолагIа аргIа йолаялийтара комбината коллективашка йоаржальча социалистически яхьа итогаш йир укх деношка. Цу яхье хьалхара моттиг хьожайир болх дика а беш февраль бетта план 4 ди хьалха кхоачашъьча ремонтно-механически цеха коллективана. Ахчан совгIати комбината карара кара тела цIе байракх хьожайир ремонтникашта.

КарагIдаьнначох кхоачам ца бeча ремонтникаша март бетта кхы а дикагIа къахьег. ХIанз № 32-91 йолча цехерча катализатора шолагIча потока монтажни балхаш деш ба уж. Йиллача хинал массехк ди хьалха чакхъаргья ца монтаж. Иштта толамца дIаьхош да укказа текущи ремонт ира балхаш а. Цудухьа март бетта план 26-ча марта кхоачаш а ль юкедисача деношка апрель бетта чотах оборудованене массехк азар сома ремонт е лерхI цо.

Цеха коллективана юкъера белгалбаьина дика къахьегаш ба нов. Колкова кулгалдеча бригадера ремонтникаш. Коммунистически къахьегама цIи яккхара цеха бригадашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхар цо. Укх деношка апрель бетта чотах болх беш ба цу коммунистически къахьегама бригада членаш. Шоай торонашка а хьежа семилетка яхлагIча шера план 20-ча декабре кхоачашъе лаьрхIад цар.

Царгара масал а эцаш хьнаре къахьегаш ба нов. Рудиева бригадера ремонтникаш а. Дукха хана дена план тIехкхоачашъю, берригаш а дешаш ба, общественни балха тIа дизза дакъа лоац, кхыдола дика гIулакхаш ду цу бригада хIара члено. Коммунистически къахьегама цIи тилла бокъо а йоаккхаш семилетка ялхлагIа шу шоай вахаре белгаллаяккха лерхI нов. Рудиева бригада хIара члено.

Т. МАГОМЕДОВ.

Лоамерча Шоре Белкински яхаш геттара дукха фосфориташ йоахкаш моттиг кораяьй геологашта. Юкхьанца даьча лоархIамех, кхо бIаь миллион тоннал дуккагIа руда доалл укхаза. Малхбузен СибарегIарча ерригача колхозаштен совхозаштен итташ шерашка кхоачамбергба Лоаман Шорерча фосфориташа.

Сурта тIа: Белкински месторождене цхьан участке ба геологаш.

А. Кузьмина сург,
ТАСС фотохроника.

ЯХЬЕ БАЬННАБ

Дика дIадоладаьд кхашкара балхаш Урус-Мартана производственни управленерча «Гехинский» шурий совхоза цхьоалагIча отделене.

Цу отделене шиш сменах болх беш кхаь дийнахьа 1080 гектара тIа лаьттанцара тIоадал соцаьй. Из болх дика чакхбаьккхар отделене механизатораша Эльмурзаев Хьумида, Батаев Тучана, Саркалов Хасе, кхыбараша. Дийнахьара норма 120 процент кхоачаш ца еш Iац уж.

Отделане ялаташ дIаде а болабеннаб.

ЦхьоалагIча Майна доккхийча къахьегама толамашца накъа бахар дукха шерра социалистически яхь йоаржаяь къахьег механизатораша укх деношка.

Г. ЗАХАРОВ.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ГIОНЧИЙ

АНТИБИОТИКАШ ДУКХАГIА ХЬАЮ

Юрта боахама доккха беркат доал антибиотикех. Хьайбаех хьайоалаш йола тIехье оцх долашагIа хулийт антибиотикаша, Iевсашта, Iохкараштa, хурскашта лазараш хилийтац, цхьабакъда, керттердар-м хьайбаштен оалхазараштен тIаккхетаи дола дулх цар сихдеш хилар да. Биомицина тонно, масала, 1000 тонн дулх тIаккхетийт хьайбашта.

КПСС Центральни Комитета декабрьски Пленумо кхачаи промышленноста хьалхашка декхар оттадир шера арахоцаш йола доакъарий антибиотикаш 500 тоннага дIакхоачайойла, аьнна. Атта декхар дац из. еррига а 85 тонн биомицини массехк тонн кхыйола препараташи мара соакка арахийца ца хилар терхал дича-м мухха ма а.

— Декхар хала-м да из, цхьабакъда, дизза кхоачашде йиш йолаш да, — аьлар ТАСС-а корреспондентага СССР Госплана чуйоагIача кхачак промышленноставе йолча Пачхахьалкхен комитета управлене начальника В. Г. Свирида. — ХIанзарчул кхозза совгIа дукхагIа хьаергья оаха 1970 шу чакхдоаллаш биомицин. Из гIулакх иштта вIаштIехьделарах эггара хьалхарча аргIанна хамбе безараш ба хьалха хиннача мeттел чIоагIа эффективни йола «ЛСВ-2201» яха штамм производствана юкъейоалаяь бола Iилмахой. Керда штамм дика цамаьхал а йоалаш балха юкъейнхьай Украинаи Российски Федерацеи заводашка. Цунах торо хиннай, хьалаш а производствени майдаш а хьалхагIа хинараш мара йоаццашехьа а хьайоаккхаш йола продукт 1,5-зза совъяккха. Хьаергйолаш я керда предприятеш а. 1970-ча шерага еррига а 42 хургья уж.

ХIанзлехьа а хьалъе йоланнай массехк предприяти. Уж хьалъеш я цхьан типови проектах, хIаьта боккха низ болаш а хургья уж. Цунах йиш хургья из лоархIамера продукт дуккха а дарагIа хилийта. ХIаьта биомицина эшача бедалга цхьаккха хIама а додац — спирт доаккхача заводий производствени отходех йоакх из.

Иштта хьайбаштен оалхазараштен дуадеча доакъарех детташ хилча чIоагIа пайда боллаш белкови дакъа да доакъарий дрожжеш. ДегIах дика дIалаташ йолча белока 40 процент хул цу дрожжашца. Ерригсоюзни хьайбаш леладира институто баьча лоархIамех, дрожжай цхьан тонно тонн дулх тIа а кхетийт, дуаде ца дезаш кхыча доакъарий кхо тонн юхе а ют.

Семилетка чакхйоалача хана шозза совгIен, хIаьта 1970-ча шерага 10-зза совгIен алсамъяргья хьаеш йола доакъара дрожжаш.

Доккха беркат дарга ультрафиолетови зIанараш продукташта тIалоаттаярах. Тlаккхет дрожжашцара $Д_2$ яха витамин, цу витамино дикагIа дегIдайт хьайбашка, рахит яха лазар хилийтац кагийча хьайбашта.

Доккха Iалаьмат да хьайбай боахамашта $Б_{12}$ яхача витаминах бола пайда. Комбинированни доакъарах дIатехача цу витамина цхьан килограммо 360 тонн дулх тIаккхетийт хьайбаштеи оалхазараштеи! ХIанз опытни установкашка кийчъеш я витамин промышлени хьяра технологи. Укх гарггарча шерашка болх бе йолалургья кхы а массехк керда цех. Шера хьаеш йола $Б_{12}$ яха витамин 3 эзар килограммага гIолла тIехъяргья.

(ТАСС),
Москва.

БIАЬСТАН ЮХЬЕ БЕШАМАШТА ДУ ГIУЛАКХ

БIаьстан юхье сомий бешамашта кийса а ший хинахьа а гIулакх дича, сом дика хьувкъ, сомий гаьнаш дика дегIайоагIа. БIаьстан юхье сомий бешамашка деш дола балхаш шоай тайпара хилар да цар ха лоаца хилар, хIаьта цу юкъа чакхъяха еза дуккха лоархIамера агротехнически мероприятеш.

ЧIоагIа лоархIамо да чIонак яттIа йолаиалахьа гаьнашта юкъера лаьтта ахар, гаьнаш яIар, гаьнашта зулам дераштеи лазараштеи духьал цкъа а шозза ядохимикаташца опрыскивани яр. Гаьнашта юкъера а гонахьара а лаьтта гуйран-Iан замалахьа аханза бешамаш яле, из болх укх гарггарча деношка чакхбаккхаза баргбац.

Дагадоийтача бакъахьа хургда хиш дехкачеи лаьттана кIалха гаьна доацаш хий доалтачеи бешамашкарча сомий гаьнийн оалаш 15—20 сантиметр мара кIоарга ца хилар. Цудухьа, цу тайпарча бешамашка лаьтта 25—30 сантиметр кIоарга ахаро пайда бара меттел, зе де тарлу, хIана аьлча цо дукха оалаш толхаларгда. ДуккагIча хана 18—20 сантиметр мара кIоарга оахаш дац гаьнашта юкъера лаьтта. Аьха даьнначул тIехьагIа макха баькха а дискованн яь а шаьрде деза лаьтта.

Гаьнашта юкъе ца оахаш йиса йовкъаш ахка еза. Гаьнашта гонахьара лаьтта оажача хана са гаьнагахьа а хургболаш бе йоаллае еза бел, ТIаккха бело кIезигагIа зедерга оалашта. Дуккахача колхозийи совхозийн сомий бешамашка гаьнаш дIайогIача а дIахо лаьтта оахача а хана оален гаьна догIа вIашагIкъаста моттигаш лаьтта тIадеттаи къайлаьха а. ТIехьагIа гаьнашта гонахьара лаьтта оажача хана уж моттигаш мукъахха еза.

Гаьнашта юкъера лаьтта оахача е оажача хана минеральни удобренеш кхоц тасса деза. Дицдалийта мегаргдац сомий гаьнийн оалаш хенагара дIа тхьовраш дIа-юха яха меллий а кхы гаьнагIа а долхаш хилар, цудухьа тохаш йола удобренеш а яьржача гаьна шоррал товса еза. Минеральни удобренеш мел тоха еза хоргда лаьтта мащтад а баш фу ха йолаш я а хьежача.

Лоамаи районий колхозашка лаьтта шаьра ца хилар бахьан долаш сомий бешамашкера лаьттанцара болх механизмашца бе йиш йоацаш бале, говзий готаца аха деза гаьнашта юкъера лаьтта, цхьабакъда, босалех Iочу ца оахаш — пхорагIа. Цо оахам лорадергда догIаш дийлхача хи тоатолгаша Iохкахьарах, хIаьта лаьтташа тIоадал дуккагIа а сецаргьа.

БIаьстан юхье чIонакаш яттIале чакхбаккха беза гаьнаш яIар санна бола лоархIамера болх. Тхьовронаш дукхен кIезигаи мел

теда еза хоаргда гаьна хинагеи хьалагеи хьежача. Шии тайпара да гаьнаш яIар: шийлхъеши лоацъеши. Гаьнаш шийлхъеш йоIача хана цхьайола тхьовраш юкхе дана дIатед. Шийлхъеча хана дIатода еза атъа, лазар хилийтта, кагьенна тхьоврош. Цул совгIа, дIаиха еза кхыча тхьоврошта Iы деш йола тхьоврош. Тхьоврош шийлхъеча хана диццалийта мегаргдац гаьнаш тIара тхьоврош цхьан шера дукха дIаяьхача сом кIезиглуши шолгIаргаш сов дукха тIаювлаши хилар. Лоацъеча хана тхьоврош цхьа дакъа мара дIадаккхац. Тхьоврогаш лоацъерча гаьно даьхьа дегI ийс а ду, гаьна кеп тоа а ю. Мел лоацъе еза цхьан шера хьалхина тхьоврогаш? 100 сантиметрал IаьхагIа йола тхьовро 50—60 сантиметрга кхаччалца лоацъю, 30—60 сантиметр Iаьха ераш — кховлагIа ханъа. 20—25 сантиметр Iаьха ераш — шийсса ах лоацъю. ДIадахача шера цхьан шера дегI дена тхьоврогаш хиннеце е хиннеле а, лоадамбоацаш — 10—15 сантиметр мара Iаьха хиннеце, къьмерча сомий гаьнех йоахка 2—3 шу дола тхьоврош лоацъе еза.

Гаьнаш йоIача хана укх тайпара бокъонаш кхоачашъе еза: тхьовро хоадаяь моттиг шаьра хила еза, цул тIехьагIа тIагIолла басарца къайлаяккха а еза. Ерригa хьатийда тхьоврош бешара ара а яха, цIи тоха йоагее еза.

Сомий беша чIоагIа пайдена да гаьний хенаш тIара а тхьоврош тIара а шираьнна чкъор Iодаккхар. Гам хьеккаш Iодоаха чкъор гаьна кIал тессача гата тIа IотIалегаду, цул тIехьагIа хьагуя а дийи доагаду, хIана аьлча иттIеча гIолла чу а иха чкъоранна кIал Iадоаккхаш хул гаьнашта зуламдеш йола садоахха хIамаш. Тайп-тайпарча зуламдерех гаьнаш лоараа чIоагIа лоархIаме да чIонак яттIале молхаш тохар. Уж молхаш кийчъю ДНОК яхача препарата 1 процентаца, е № 30 йолча препарата 3 процентаца. Гектар хилла йолча сомий беша тоха еза цу тайпара кийчъяьча молхай 2500 — 3000 литр. Цу боарамехьа уж тохаро йиш хулийт гаьна массе тхьоврогага из дIакхачийта а Iадоаккхаш гаьнех яьккха садоалла хIамаш йоае а.

ЧIонак яттIа йолалуча хана гаьнашта хулча лазарашта духьала опрыскивани е еза 3 — 4 процент бордосски хица. Бордосски хий дикагIа кийчдара керда йошаяь кIир тоха еза цунах, тIаккха гаьно дикагIа дIатIалоаца раствор. Опрыскивани аьчул тIехьагIа гаьна лохерча йовхашта а сомача тхьоврошта а 20 процент кIир эль дилла тоха еза.

Сомий къонача бешамашка бIаьстан юхье ремонт е еза, вешта аьлча юкъера дIаяьиача гаьнашта меттел кхы гаьнаш дIайогIа еза. Беша ремонт еча хана цу чу дагIача сортох йола гаьнаш йогIа еза.

Лоамаи районий цхьайолча колхозий къоначa бешамашта дарба де деза. Нагахьа санна тIерча чкъора дукха зе даьдаце, из човхадаьчча моттигера кийсса хьа я дамекха, цу тIа биллa беза кхо адаь бола лоабат, хIаьта цул тIехьагIа тIагIолла пахдик а хьоарчаь дIаехкa еза гаьна хинначов. ХIаьта, нагахье санна чкъор дегIа тIа кхаччалца а гобаьккха я хоададаьдале, тIаккха цу тайпара га тIаегIача моттиге гIолла дIахоалаю юхи мара ца йоагIийташ е ший овла а тIехьа дIайоакх. Човнаш яьча гаьнаш тIара дукха тхьоврош дIател, хIана аьлча гаьнаца дIакъасташ дола хий хьалхагIа санна ший боарамагIа а леларгдац, хIаьта юхедисача чкъорага гаьна бизза кхолам а булургбац.

Ю. МУРУГОВ,
Грозненски производственни управлене воккхагIа вола садовод-агроном.

УЧАСТКОВИ НАКАСТХОЕВ МАХЬМАД

Сайре чӀоагӀъенна ха я. Автобусага хьежаш ши-кхо саг латтар. Беррашха вах бар уж. Остановке хьатӀавера кхи а кхо саг. Остановке латтарашта бӀаралхьежаш шоайла къамаьл а дь, царех лаккагӀвар цхьаннена хьатӀавера.

— Хьавел уххаза, — аьлар цо. ТӀаккха — хьо а аьнна тӀатехар шоллагӀвар дӀахьежаш.

— Сенна? — аьнна хаьттар царех цхьанне.

— Цхьа гӀулакх да шуца!

Безам боацаш тӀехьаволавелар уж шиъ цу кхаьннена.

ДӀаюстара баьлар уж. Уреаш тӀа а оттадаь цу шиннегара ахча дӀададьккхар. Цхьаннега 13 сом хиннадар, вокхвга — кӀезигагӀа. ТӀаккха цхьарсагӀара сахьаташ а даьхар.

— Шоай дала безам беце, чӀикъ ма даккхалаш сагага! — дӀаккхайкадир лакхачо. Шоаш дӀадийхка хиина кулгаш хьа а даьста, бераш дӀадийцар цар.

Кхераденнадар бераш. Автобусаца баха оача дацар... Цигга тӀаккхаьчача вокхха сато аьлар Ӏалаьмате чекха милице гӀо.

УлицагӀа милиционер Накастхоев кхийтар берех.

— Тхо дайхад, — аьлар цар.

— Хьан?

— Малаш ба ца ховча кхаь саю.

Хьаир хьадувцийтер Накастхоева.

— Оаш фу дий, милице дӀа а хале, цига сога хьежаш хила. Со дӀавоагӀа шоека. ЦаӀ де хьожаргда вай, — аьнна ведар милиционер.

ГӀаьрхой лаха волавелар Махьмад, «Хетаргахь, царех цаӀ Муртазалиев хила веза», — аьнна уйла сецар цун. — Царшта чугӀоргва со. Верашкара даьккха сахьат бӀаргадайра цунна гӀаьрдочул дӀагӀа. Гучадаьлар фииски урси берий цхьарсаш дийхка хиле пазати.

— Кхы мала вар хьоца? — хаьттар Накастхоева.

— Цхьаккха а! — аьлар цо чамза.

Муртазалиев милице дежурнета дӀа а венна, вожаш лаха вахар Махьмад. Уж а корабир, Ахчен сахьаташ долчарга юхакхаьчар, хӀаьта гӀеврхошта халкъа судо ха тежар.

Наьсарен района милице отделене милиционера Накастхоев Махьмада шиӣ гӀулакх мадоагӀара леладеш йилара цхьа масал да из. КхоалагӀа шу мара дац цо милиционере болх бу. Бакьда цу хана а цо хьахайтад ше оперативни болх булургболаш хилар. Соахка цо йистеньккхар итт класс. Ялх бутт ба милице отличник вола Накастхоев балха лакхваь—Наьсарен-Вокзале оперуполномоченни вола.

Общественни порядок лораяра юрта баха вах хьинаре дакъа лоацаргдолаш юкъе миците озаргбар-теш аьнна дош оттадир цо шийна хьелхашке. Из уполномоченнелла вахалекъ а официальни йолаш яр халкъа дружина, бакьда цо Ӏалаьмате кӀезига новкъостал дора. «Кегий вах юкъеоза беза цу балха», — яхеш уйла йора цо. Юрта кагирхой вожах волча валар из.

— Хьо бакълув, Махьмад, доагӀача бесса оттаду Ӏа дош, — йоахар цуйга комсомольцей секретара, — оаха тхоай комсомольцаш болхкийтаргба хьона дружине. Бакьда Ӏа царна новкъостал де деза харцахьа леларашта къовсам лоаттабе Ӏомабала.

Шиӣ тешаме бола гӀончаш Ӏомабир Накастхоева. Цунна новкъостал деш ва хӀанз ворхӀ штатни воаца уполномоченни. Уж ба «Назрановский» совхоза механизатораш юрта боахама специалисташ.

Дружинникаш хан-ханнахьа арабоал общественни порядок лорае, Махьмад» ше бечча халача, бакьда халкъа чӀоагӀа эшача балха тӀехь даим царца чӀоагӀадолуш. 5 марте дружинникашта инструктивни гӀулакх Ӏомадеш хилар из милице райотделене.

Къона энтузиасташ кийча ба милицеца цхьана зулам дӀадаккха.

Комсомольца-дружинника тракториста Газдиев Мусас герз долаш хиина хулиган Сагов хьалаьцар. Кагийча наьха новкъосталца дика гӀулакхаш кӀезига даьлац милице эӀамагӀа волча лейтенанта М. Накастхоева.

Дукха ха яр Казахстане зулам а даь, Бачалов судах хьулалуш лела. Шиӣ гӀончий новкъостаца, оперативни болхлоацца цхьана, Накастхоева из вола моттиг гуча а яьккха, хьалаьцар зуламхо. Лечкъаш лела зуламхой Мартазалова Нальгиева лийцар цо.

Кагирхошта юкъе Махьмада дика организаторски болх барах дикка товенна участкера общественни порядок. Дукха ха йоацаш Наьсарен-Вокзале хилар Таджикистанера баьшха артисташ. Цар концерт оттадаьча клубе хьоккаме порядок оттаьяр. Пхьарсах цӀе зигаш а доахкаш волча ях эӀамигача сато цхьаккха вока саг хьачуцитанзар, хӀаьта билеташ ийца хиннача берашка шоай билеташ кассе юхадӀачу далийтар.

Юрта сий деш ва къона участковеи. Духхьал ухх шера а бахача нахаца кхозза собрани яь цо общественни порядок лорейрах а бераш ца хьожаш лулата дӀадаккхарах а лаьца. Йоакха участок я Накастхоевга яр. Милице цхьан сотрудника могаргдац харцахьа лелараш совцабе. Цудухьа милице эӀамагӀа волча лейтенанта айхка бувзам лоаттабу предприятей коллективаца, новкъостий ворхӀ судаца, цар новкъосталца ихетаме болх бу цо баха[illegible].

Иштта дика къахьегамхошта гӀулакх деш хьавоагӀа милице эӀамагӀа вола лейтенант Накастхоев Махьмад.

В. ЮХНЕНКО.

Средни Азе йоккхача энергетика флагмане — Ташкентски ГРЭС-е хьалъе йолаенна 150 эзар киловатт низ болаш хургйола шоалагӀа котлоагрегат. Ханал хьалха — ухх гурахьа из агрегат хьалъяь яккха дош деннад гӀишлонхоша.

Ийилача тайпах йола низ бола электрическа станца я Ташкентски ГРЭС. Керттера электрически оборудовани тӀехнахьа кхоалае а йоацаш дӀаоттаеш я уххаза. ГӀишло хьаларга дӀадодар чухахьа даккхара йолча цу торонах пайда эца йиш хулийт Ӏаламо ше — Средни Азе йӀайхачен екъачен климато. Хьалъь а яьнна еррига агрегаташ болх бе йолаелча шера ворхӀ миллиард киловатт-сахьат совгӀа дарегӀара электроэнерги яккха низ кхоачаш хургья станца.

Сурта тӀа: ТашГРЭС хьалъеш латтача цхьан участок.

В. Кожевникова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДЕГ ЧУРА БАРКАЛ

Дукха ца яьккхай аз хала лазар — яхайнор долаш Республикански больница 4 корпусе улаш. Аз эийр цу хана сага къахетаме дог боккха ция болаш хилар, унахочо къаьстта дика кхетаду из. Моллашта цкъаза де ца мога дарба хулар сона сайх къахеташ, дог лазеш, со ерзартигӀарех тешаеш сайга хьежача доро аьнача дешах. Сага лазар меттел, хув дог а довз-кх дора аьнна хеталора. Иштта дегӀацара лазар лаьгӀлуш салоӀам хулар сона керттера лор А. Р. Туаев, хирург К. М. Мальсуджаев, М. Бердникова, Т. А. Григорьева, сестра Р. М. Абдурашидова бӀарга байча, цар мерзача къамаьлага ладийгӀача. Хирургаш молхаша сагиа хӀана даьдац аьнна уж сайна цӀена, дика дог долаш хиларо а дарба дир сона аьнча. КӀаьд ца луш гӀулакх дора цар унахошта. Аз дег чура баркал оал царна.

М. КОДЗОЕВА.

Кагирхой доттагӀал

ЧӀоагӀа доттагӀал тоссаденнад Ассински Грозненски консервай заводий комсомольски организацей. Ши шу даьннад цу шин коллективе доттагӀал тоссаденна. Ухх деношка Ассински консервни завода комсомольцаш шоай доттагӀий болча хьоашалгӀа бахабар.

ДоттагӀий эӀашагӀкхетара детаь сайре йир. Цу сайрене Ассински завода комсомольцаша юкъе бийхар шоай доттагӀий. Шинка а завода коллективаша дош делад шоай заводех коммунистически къахьегамо цӀи, таллайта къахьега. Соахка доккхий къахьегама толамаш дахарах Ассински консерваи заводана облсовпрофа карара кара тена Ше бийрахк а елар, цул цӀи республике Сийлен доска тӀа дӀа а язъяьй. Ассиновскашта грознеинашта юкъера доттагӀал чӀоагӀа пайдене да.

И. ЧУНИХИН,
ВЛКСМ Сунженске юрта производствени комитета секретарь.

Говзача кулгашца

Грознерча массайолча юкъерча школай выставка хьайийлай ухх деношка хомер кхоъ йолча школе адаме чу. ХӀара школа шишийи экспонаташ енай выставке. БӀаьстанарча каникулех салоӀаш доле бӀаьш, эзараш бераш да выставката хьожаш.

Хоза кийчъяьй дешархой выставке. Цига бола йиш я хургбола къона говзанчаш: столяраш, слесараш, токараш, авиамоделисташ, шлифовальшикаш, баракъаш тегараш. Цар массане шоай говзалца хьаль оӀамаш енай выставке.

КхоалагӀча школа адаме чувоаллача аьрдехьа йоккха вал дӀалаьца латт мебель. Цу юкъе доккха дакъа лаьцад № 13, 21, 20, иштта кхыйолча школай дешархоша. Къаьстта бӀарг тӀаотташ хоза да цигара 14-ча школа 10-ча классерча дешархочо Б. Шестакова даь истоли 13-ча школа дешархочо А. Григорьянца кийчдаь Ленина бюст тӀаагӀа сийлен доскех.

Мебельни зала ухкуа я транспортни, машиностроительни, методически отделаш.

Дукхача школай, интернатий йоӀигаше а хьинаре дакъа лаьцад выставке. «Домоводства» отделе дукха я йоӀигаша хьаль кхадина костюмаш, кочамаш, берий баракъаш.

Выставко болх бергба бӀаьстенара берий каникулеш чаккхалаьлца.

А. ДОДОВ.

Таханарча сагах, цун гӀулакхех

Ухх деношка йийла партийни собрани хилар Нохч-ГӀалгӀайчен писателий Союзе. Цига дӀадахача литературни шера итогаш юкъаш доклад йир писатела Зязиков Бахьауддина.

— Литературах искусствах делалашца партеи правительствах кулгалхой эӀашагӀбеттабаларо керда низ белар, хьинар айдир Нохч-ГӀалгӀайчен творчески интеллигенце, — аьлар цо.

ДӀадахача шера литература болхлоша дукха а дика а произведенеш язйир вай таханарча ден керттерча дешах лаьца. Таханара саг, цун гӀулакхаш керттера тема а хиина дӀаяттай литературе. Шоай произведенешка кӀоаргга йола вахара темаш уттаю Нохч-ГӀалгӀайчен [illegible]. 1963 шера арайьннача произведенеш турпалаш беррига а хӀана бац аьнна вай замах нах ба. Царех цхьабараш ба шоай къахьегамца сийдоа кхоане гаргайоалаеш болхлараш, вожаш — кхача замах юхехисача вочаш гӀулакхашта духьал къовса лоаттабу нах. Цу вахах яьь я Базоркин Идриса, Ахматова Раисай, Ведзижев Ахьмада, Мамакаев Махьмада, Яндиев Джамалдина произведенеш.

Литературе карагӀдаьннарех дувцарал совгӀа, собрание къамаьл даьраша дийцар кхоачамбоацарех, цхьайола жанраш тӀехьйисаш хиларах.

— Литературе эгара тӀехьаюса жанр я драматурги, — аьлар писателий Союза председатела Ахматова Раисас. — Из чӀоагӀа зоакъа да. Драматурги сеца латт.

Литературни произведенеш идейни чулоацами художественни боарами лакхбе безаш хиларах дийцар литературоведаша Чантиева Марема, Мальсагов Абос, писателаша Базоркин Идриса, Ведзижев Ахьмада, кхычар.

Собрание къамаьл дир КПСС обкома идеологически отдела заведующе В. С. Семарзина.

З. БАХЬАУДДИНОВ.

Аттекарски гӀайре тӀара гӀамгӀаш

Къулбекхьарча культурашта Ленинграде акклиматизаци ярах дувц профессора Илья Коновалова.

Ленинграде ботанически беш йола Аттекарски гӀайре тӀа дегӀа я йоагӀа, лата а лат духхьал лаьтта дӀаегӀа гӀамгӀаши боча бӀараши. Гурахьа шоай аргӀана кхаьча гӀамгӀаши бӀараши чуийцар цигара. Дегустатораша къоастае магадзар Украине хиначен Нева тӀа хиначен сомашта юкъера башхало.

Ӏаламо хьовзаь оамал йий теш из? Яц, из закономерность я. Духхьал лаьтта дӀаегӀа гӀамгӀаш лата кхоалагӀа шу да, хӀаьта боча бӀараш — пхелагӀа.

Мишта карагӀдаьннах из? СССР Европейски даькъа центральни къилбаседа малхбузени зонашкарча кхузача климатага йӀовхал еза баьцоагӀаш эха дуккхаза гӀортарах хӀама мича хулар.

Пхийтта шу да из проблема Ӏомаеш СССР Ӏилмай Академе Ботанически института баьцоагӀаша дегӀдарен уж дегӀаяккхарен лаборатори йола. Цун кулгалхо волча биологически Ӏилмай доктора профессора Илья Коновалова АПН корреспондента дувц:

— БаьцоагӀашта акклиматизаци яра йоккха опыт Ӏайнай тха. Дунен йӀахйича флора ши эзар гаргга хӀама дӀаегӀай вай мехка. Культураш тӀадаьра доазолаш шерденнад, царца ха бола культураш а боамби а болаш. Къилбаседа дуккхача районашка хьахинай цар шоай свекла а кхыдола баьца хьараш а Полярни лаьтта тӀайоал Ӏаьржа смородина, эстеш, малина, дуккхача шерашка цкъа дӀабуаш бола хох, хоарташ, бетта хул хоарцамаш.

Цхьабакъда цу списке юкъе яц къилбехьен флора дуккха культураш. Уж къилбаседе кхачара новкъарле йора дӀаяккха йиш йоацача йоккхача шелало.

Тха лаборатора хӀана къулбехьен «хала» боча культураш—гӀамгӀаш, боча бӀараш, хӀай кӀарцхал караӀомае гӀерт. Духхьал лаьтта дӀа а йийна, царех фу хул хьожаш да тхо. Хьалхара баькхача земо хьакхьенхар ахка ахаенга даьннечул тӀехьагӀа лаьттанца йолча тӀоадало культура дӀаьо а дегӀайтеш хилар, иштта из дегӀайоагӀаш Ӏуйренашка хула шелалаш царна тӀаккхоачаш хилар. Фу хургдар хӀаьта баьцоагӀа ше дахьаш дола дегӀ хьалхагӀа соцадеча оттайнча? ТӀаккха цунна Ӏана кийчо юлургья.

Ахка ахаенга даьннечул тӀехьагӀа дренаж а я, лаьттанара кхоалагӀа дакъа тӀоадал дӀаьккхар оала. БаьцоагӀаша шоаш дакъа дегӀ мелдолийтар, хӀаьта цхьоалагӀа август тӀаккхоачача [illegible] ципа а дора. Ӏуйренашка утта шелал цул тӀехьагӀа царна новкъа хилацар.

Гучадаьлар дренаж хьакхарча кхаь шера мара а цадаьлга. Цул тӀехьагӀа, моллагӀа а цигара кхьйола культураш санна, цу моттагага дӀайоал уж. Физиологически процессаш чӀоагӀа лакха хул аьнканарча хьалхарча ах хана, хӀаьта шоллагӀча ах хана — мела. Къоначa гаьнаша тӀадоагӀаш органически хӀамаш — белок, шекар Ӏоаду. Вахара чӀоагӀа лоархӀам болча кхыча хӀамашца — коллоидаций дувзаденна дола цар клеткашкара хий дуккагӀча даьгӀорадац.

Иштта дӀаьнкхар къулбехьера культураш къилбаседа хьехилийтара еш йола новкъерле. ГӀамгӀаша, боча бӀараша, кӀайча кӀарцхало тетарела лаьр 38 градусага кхоача шелал, хӀанз унахцӀена а хаинехье латаш я уж. Ӏаламо уххаза шоашта миллара тӀоадал дӀаккхачийта ерриге контрольни гаьнаш еӀр.

— Дахьаш дола дегӀ соцаде деш, баьцоагӀай Ӏалам хувцара метод чӀоагӀа перспективни йолаш я, — йовк профессора Илья Коновалова. — Цу методах хьалхьебе мегаргба Ӏажаш, кхораш, хьачаш, гуржий боалаш, санна йола гӀа Ӏолдоке культураш. Хетаргахьа, хатталашха шоаш яхачара къилбаседе яха йоагӀаргья уж.

(АПН).

АГИТБРИГАДА МАССА ХАНА А СЦЕНА ТӀА

Ухх деношка Новогрозненски мехкдаьттахой клубе агитбригадай хьажар хилар. Хьажаро хьахьенхар самодеятельни искусстве дакъа доацараша шоай балха йоккха торко елга. Духхьал ера, хьатта тӀа, заводий цехашка дийнехьа шозза-кхозза концерт хьоакха дезаш моттигаш хиннай агитбригаде дакъа лоацарий. Шоай безамерча искусствaца цар наха юкъе санъердам бахь.

Новогрозненски мехкдаьттахой клубе агитбригада шоай эстрадни квартет я. КӀезига къахьийтадац квартета кулгалхочо нов. Лебедева из эӀашагӀйолла гӀерташ. Ше тӀехдика музыкант хиларца а кхи дика овлаш хиларца а нов. Лебедева ше а хьинаре дакъа лоац концерте.

Лаккхача говзалца аьлар «Оаш эскаре гӀулакх де, тхо шуга хьежаргда» яха илли кхалнаьха вокальни квартето. Цхьабакъда, «Оренбургски йовлакх» яха йиш лоакхача хана гучадаьлар из дика кийч ца хьига, — йиш лоакхача хана цул дешаш тувладора, оаз цхьатарра яхийтацар.

Къаьстта дика а доттгӀача бесса а дир «Чилла боаккха бурилаш гульераш», «Нохчий межирий» яха халхараш.

Геттара кӀезига номераш дийхкар хьажаре Новогрозненски культура ЦӀен художественни самодеятельноста коллективо. Цхьабакъда, царех цхьавраш дика яр. Къаьстта белгалбаха беза скрипкаца нохчий ашараш лекха нов. Магомадов, тӀехдика кхалхар даь нов. Чохаева, ше пондар а локхаш нохчий халкъа иллеш даьхна нов. Амалаева. Шоай говзал хьехьоккхаш гулбеннарий чӀоагӀа безам тӀабахийтар цар.

Мехкдаьттахой клубе оттайча программе белгалдаха дезаш кхоачамбоацараш а да. Вай моллаш шерра хийлашца яра агитбригадай программана юкъе цхьаккха хӀама дац. Из кхоачамбоацараш дӀадаккха дезарийла ба художественни самодеятельноста кулгалхой.

С. ГУЛИЕВ,
республика халкъа творчества ЦӀен воккхагӀа вола методист.

Агрохимена пропаганда ю

Наьсарен-Вокзалерча районни библиотеке агрохиме уголок хьайийлай. Цига оттадаьд 30 книжка, дуккха сурташ, тайп-тайпарча темах йола диаграммаш. Масала: «Химена карагӀдаьннар», «Хьувнъама тешшамера новкъостъ», «Химе йоагӀе ферме», иштта дуккха кхыраш а.

Хоза да библиотеке хьалтеха «Йоккха химе йоагӀа», «Химе кхашка» яха плакаташ.

Каст-каста агрохимически темаех беседаш ю библиотека болхлоша книжкаш дешарашца. Ухх деношка библиотека дешара зале «Химе ударни фронт» яхача темах сайре хургья. Юртбоахаме химех пайда мишта эц дувцаргда «Назрановский» совхоза хьалха латтараша, агрономаша, химболча юртбоахама болхлоша.

К. ВИННИК.

БАЛХА МОТТИГ ЦӀЕНА А КУЛЬТУРНИ А

Балха моттиг цӀена доаттаяра тӀехьа МагӀалбикерча болхлоша дӀаполадаь гӀулакх раьза хиина хьаллаьцар Грозненски химически комбината № 130 йолча цеха Кравченко Тамара керте латтача смена аппаратчикашен машинисташен.

Дика хӀама даьд цар хӀанзле а цу хьакъехьа. ХӀара сага дӀатӀачӀоагӀъь къаьстта йола участок я.

Балха моттигаш цӀена а культурни а лелаю аппаратчика комсомольца Плиев Мусаса машиниста Солдатов Женяси. Массаза а дика цхьалхало йолаш хул цар участкаш. Плиева цӀена а ць, бесар хьекха кийчъяьй трубопроводаш, аппараташ, холодильникаш, кхыйола оборудовани.

Балха моттигаш иштта цӀена хилийтара тӀехьа къовсам лоаттабу комбината кхыча цехаша, сменаша. Масала, М. Алимхановен В. Антоновен хьалхле лелаеш йолча сменай аппаратчикаша вентиляционни камера ийнаш шилар, ерригa помещенеш цӀенйир.

Балха моттиг цӀена а культурни а лелаяра гӀехьара месячни хьайкадаьд комбинате. Из йистедаллалца йолча хана дукха хӀама де лерхӀ, комбината ерригa территори цӀена а яь, эшача гаьнаш дӀайогӀаргья.

Доккхийча толамашца, комбината чу цӀенъяь, хоаьш 1-ча Майкъа баха лерхӀ химикаша.

Н. ОЛИМПИЕВ.

Вознесенски химкомбинате хьалхара иттаза тоннаш продукци арахийцай шолха гранулированни суперфосфат хьаеча кердача цехо. Ухх шера цехо кийчъергья 150 эзар тонн маьхера удобрени.

Сурта тӀа: кийча продукци чу лоаттаеча складера шолха суперфосфат чуйоалла гахош.

В. Кунова сурт.

ТАСС фотохроника.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгӀа

6.30 — юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.48 — ашараш; 6.50 — хоамаш; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.20 — «Сердало» газета огӀонаш тӀара ю обзор; 8.30 — Ӏуйранара концерт. 8.45 — школьникаштен передача (гӀалгӀай меттала): 15.55 — эстрадни концерт; 16.15 — кагирхошта йола передача (нохчий меттала); 16.30 — керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 16.45 — промышленноста болхлошта йола передача (эрсий меттала); 17.00—«Къилбаседа Кавказа экономически вахар» яха радиогазета; 17.29 — керда хоамаш (эрсий меттала); 17.44 — «ХӀанад дунен тӀа дукха дешаш» — яха беседа (нохчий меттала); 18.28 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.40 — «Илланча Барахоев Мустафас» яха концерт.

Хьажа

12.00 — «Сийна салхаьара» яха художественни фильм; 18.25 — телевизионни кердаараш (нохчий меттала); 18.40 — «Кубанний тӀахьенама дола жоп» яха кинорепортаж (нохчий меттала); 18.50 — Нохч-ГӀалгӀай АССР-е просвещене министра новкъоста Умарова къамаьл. 19.00 — «Парте программа — халкъа программа» (тематически сайре); 20.05 — «Тиники ер» яха художественни фильм.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА БОКЪОН ЛОАРХӀАМЕРА ПРОБЛЕМАШ Я ЮВЦА ОТТАЯЬРАШ

ПАРИЖ, 28 март. (ТАСС). Юристий-демократий дунен халкъашта юкъерча ассоциаце тахан кепа йоазонаш тӀа араяьккхача коммюнике тӀа хоам бу март бетта 31-ча дийнехьа дезза 5-ча апреле кхаччалца Будапеште болх беш хургья ассоциаце VIII ДерригӀдувен конгресс, яхаш.

Коммюнике тӀа белгалдаькха да вай ханарча дунен халкъашта юкъерча бокъон керттера проблемаш конгрессо ювцаргйолаш: социальни политически строй бе-башха йола паччахьалкхенаш эӀаши гӀулакхаш а леладеш машаре яхалга, империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьала лоаттабу къовсам, къамай-кортамукъален къовсами халкъаш шоай лоӀаче хулген, агрессеи дорадуята, массане а дерригa а гӀерa дӀадовккхилга, хӀаьта цига иштта дувцаргда сага керттера бокъонаш общественни паргӀатон лоралра дош а.

САУДОВСКИ ШЕЙХИЙ СОЦАМ

БЕЙРУТ, 28 март. (ТАСС). Ливански газеташа беча хоамах, Саудовски Араве столице Эр-Рияде йистеяьннай шейхий улемий собрани. Корола Сауданен цун вешийна премьер-министр Фейсалан юкъерча паччахьалкхен прерогативашта къоастам бара а доазув оттадара а эӀашагӀтеха мекха лаккехьара орган я из.

Хоаш махкилара, 1958-ча шера дена король Сауд паччахьалкхен гӀулакхашта юстара ваьккхав, паччахьалкхенна керте латтачун функцеш номинально кхачаргъеш мара хиннавац из. Бокъалдар аьчча дерригa Ӏаьдал карадахадар наследни принца Фейсала.

Цхьабакъда, ер бутт юкъебаккхача хана дена, яхаш язду «Аль-Хайят» яхача бейрутски газето, карара аьнна бокъонаш юха хьалаца король гӀертачул тӀехьагӀа чӀоагӀа ирбелар Сауданен Фейсалан юкъера къовсам. ТӀаккха Фейсала эӀашагӀтехача шейхий улемий собрание юха а премьер-министра оагӀув хьаллаьцар. «Сауд паччахьал деш хила веза, хӀаьта Фейсал доал деш хила веза», — иштта я саудовски шейхий решени, язду «Аль-Хайят» яхача газета.

Ц К Ъ А Р Ч О А

РБ-66 ЯХАЧА АМЕРИКАНСКИ САМОЛЕТА ЭКИПАЖА ЧЛЕНАШ ГДР-ера АРАВАЬХАВ

БЕРЛИН, 28 март. (ТАСС). Сахкен Германски Демократически Республикера арабаьхар 10 марта ГДР фезарча доазонел чухьа яьнача РБ-66 яхача американски самолета экипажа членаш.

Советски-эшкело цунца хунналени ухх тайпара заявлени яьй:

Хоаш ма дарра, Германски Демократически Республика фезарча доазонел чухьа яьннияр РБ-66 яха американски тӀема разведывательни самолет. Ӏойосса аьнна шийна деннача приказо якар де ца а тугаш самолет ГДР территоре 70 километр чу а ене дӀахо а кӀоаргаюм хинна хиларах Германски Демократически Республика компетентни органаша барта а долаш Советски Герзалараа Нехаша фезара доазонаш лораяра инструкценаш тьежка де кхияр дир. Доазув толха аь самолет Ӏочуежай ГДР территоре Гарделеген яхача гороларгa къилбаседа-малхбоалехьа. Самолет чуежача районе нефарашоташа чуклоссашенe цун экипаж [illegible].

Хиннача довна толкамбаьча материалаш хьэхехекхад, РБ-66 яхача американски тӀема самолета ГДР паччахьалкхен доазув хоалетадаь цхьа накъацаланна гӀалат баьна долиа толкадаь из хилар. Ше хьа мела бенача накъа самолета-разведчика экипажо [illegible] огӀоралара буваь лоаттабаьб США фезарча тӀема эзай лаьттан тӀарча службанца, хӀаьта летчьим беча хина из баккьаьа летчикаша шоаш а. Шоаш чу мела боагӀача хана [illegible] ничальа ба хоинхаввь экипажа членаш. Самолета тӀа хинай аэрофотосьемкан еш йола оборудовани а радиотехнически средстваша тӀема разведка еш йола къаьстта аппаратура а, хӀаьта хӀара приборо гулдаь хоамаш аленка тӀа дӀаяздеш а хиннад. Цу тайпара бальча тоххамо йиш йоаш гучадаьккхад, РБ-66 яха американски самолет шиӣ цхьа лаьрхӀа хӀама а долаш, тӀема разведка яр духьа Германски Демократически Республика фезарча доазонел чухьа яьнна хилар. Доллче, доазув толхадаьча самолета экипажа членаша ГДР Паччахьалкхен территоре тӀа аппопаш лелайна, вешта аьлча хӀанз долаш долча законех уголовни накъавана. ТӀехьар ше доагӀаш дола зуламера гӀулакхаш леладаьд.

Цхьабакъда, из нарушени яр новкъа хилар США правительства хьалара хӀаьта иштта уж тайпа нарушенеш дӀахо йодача хана ца ергвоалаш американски Ӏаьдалнаша чӀоагӀагӀа указанеш еннай аьнна цо денна дош а тергал а деш, ГДР-ен Советски Союзен компетентни органаша шоайла эӀашагӀ дагаьнинчула тӀехьагӀа кхоачамболаш лаьрхӀад увкае къаьстта шиӣ тайпара моттиг хиларах РБ-66 яхача самолета экипажа членаш Германски Демократически Республикера арабаьхача. Уж арабоккхале [illegible].

Сесси чакхъяьннай

АЛЖИР, 28 март. (ТАСС). Ялх дийнахьа болх беш а хиина селхан Алжире шиӣ болх чакхбаьккхар Азен Африкан халкъий барт-цхьоагӀон Организаце совета 6-ча сесси. Азен Африкан халкъай барт-цхьоагӀон секретарната дикиан волча секретара Юсеф Эс-Сибаи тӀехьарча заседание Ӏобийцар сессе тӀайийца шин документа тексташ: юкъарча декларацен юкъарча политически дешай хьакъехьарча резолюцен.

Сессе чӀоагӀйир Каире, Конакре, Моше хиннача конференций решенеш, исполкома совета заседани хинначул тӀехьагӀа Никозе этта гӀулакхаш дийцар, империализмана, колониализмана, неоколониализмана духьала лоаттабеча къовсама кхьдда долча дешаех дуккха решенеш тӀайийцар.

Сессе балха итог еш долча документа тӀа — юкъарча декларацие тӀа белгалдаьккхад афро-азиатски мехкий организаце мугӀарий барт эгӀабе гӀерташ дь къамаьлаш сессе юхатеха хилар, цо цӀаькха а дӀахьехтар Азен Африкан халкъий барт-цхьоагӀонах ше чӀоагӀгӀа тийша хилар, прогресси араи баьхаше лоаттабеча къовсаме халкъий машари барт-цхьоагӀон чӀоагӀъяра новкъостал дергдола фактор из хиларах тарра.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦӀеча фронтовиий улица, 13. Телефонаш: редактора зам.—2-07-01; бехктоакхама секретара—2-45-49; партийни вахара, промышленноста, юртбоахама, кехатийн отделий—2-25-73.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 13. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01, ответственного секретаря — 2-45-49; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-73.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

СФ02067. Заказ № [illegible]